Литвагай Совет Социалис Республикын ажалшадта

Фашис эзэмдэлгэhээ сүлөөржэ, совет арадуудай аха дүүгэй бүлэдэ усажа орhоор хорин жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, Литвагай ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнhөө амаршална.

Немец-фашис эзэмдэгшэдые бута сохихо талаар Советскэ Союзай бүхы арадуудай хамтын хүсэлэл оролдолгодо Литвагай арадай хүбүүд, басагад зоритой туhа нэмэри оруулалсаhан байгаа.

Фашизмда эсэргүүсэн, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наhаяа зорюулhан эзэлхэг зоригто тэмсэлшэдэй гэгээн hайхан дурасхаалые совет арад хододоо ёhолон хүндэлжэ ябахал.

Коммунизм байгуулха асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэнэ ажалтануудые түйлахыень Литвагай ажалшадта хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ. СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ. СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

Байгша ондо Улаан-Үдын управленийн «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд ниитынгээ адууhа малда элбэг тэжээл бэлэдхэжэ, түсэбөө 1,5 дахин дүүргэхэ хүсэлтэй. Үбhэ ногооной баян ургаса абахын тулада эндэхи луговодууд ехэ оролдолго гаргаа юм. Жэшээлхэдэ, колхозой түрүү луговод Даша Нимаевич Халзановай уhалhан сабшалан дээрэ ногоониинь үбдэгсөө болонхой. 210 га сабшалан дээрэhээ га бүриин 30 центнер ургаса абахаар хараалагдана. Зураг дээрэ: луговод Д. Н. Халзанов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ОЛОН ДЭЭРЭЭ ОЛОШОРОГ, ХОНИН hҮРЭГНАЙ

2—2,5 миллион! Ойрын жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозууд хонидойнтоо тоо толгойе эды шэнээн болгохо зорилго табинхай. Хонин hүрэгөө олошоруулжа шадабал, ажахы бүхэн ниитынгээ баялигые улам арьбадхаха, хониной мяха, нооhо гүрэндөө элбэгээр тушаадаг болохо ха юм даа.

Мүнөө буряадаймнай хонишод «сагаан алтаяа» хуряажа дууhахынгаа хажуугаар баhа нэгэ шухала хэрэг хүлеэжэ байнхай. Август hараhаа ёhотойл «тарилгын» хаhа эхилжэ, эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэнь гээшэ. Энэ хүдэлмэриие бэлэдхэл hайнтайгаар угтажа, богони болзорто үнгэргэбэл, нэгэшье эхэ хонин hубайрхагүй, хонин бүхэнhөө хурьга абаха зорилгомнай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байhаниинь лаб.

Энээниие түрүүшүүлэй дүй дүршэл элеэр гэршэлнэ. Хонидоо саг соонь бэлдэжэ, үрэжүүлжэ шадаhанай ашаар үбэлэй хурьгадые олоор абадаг, бүрин бүтэнөөр түлжүүлдэг түрүү хонишод ажахынуудаар олон. Жэшээлхэдэ, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахалагша хонишон Цыдендоржо Гимниндармаевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид нёдондо 496 эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлжэ, энэ жэлэй эхеэр 520 гаран хурьга гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаад, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлээ.

Хурьгадые олоор түлжүүлдэг энэ бригадынхид ямар арга хэрэглэнэб? Түбхын түрүүндэ хонидоо hайнаар үрэжүүлжэ, нэгэшье хони hубайруулнагүй. Үрэжүүлгын хаhа оротор бэлшээн таргалуулна. Ногооной гаража байха үеэр эхэ хонидынь хурьгадhаа амяарлагдажа, бэлшээридэ гаргагдадаг юм. Зундаа бэлшээринь хэдэн ондоо газарта hэлгэгдэжэ, хонидынь үзүүр ногоо элбэгтэй газараар адуулагдадаг. Тиигэжэ август hара гаратар тобир тарган болгогдожо, бүхы хонидынь имагтал искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Үрэжүүлэгдэхэ сагайнгаа ерэтэр hайса адуулагдажа, тэнхээ тамираар hайжарhан эхэ мал hубайрдаггүй, хаhа соогоо хээлижэдэг.

Бригадынхид энэ жэлдэ Мухаа Толгой гэжэ газарта үрэжүүлгын пункт түхеэржэ, тэрэнээ бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангаха байна. Үрэжүүлгын үедэ пункт дээрэнь ажалай гурим наринаар сахигдаха, зоотехническэ болон ветеринарна заабаринууд хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө эндэхид хонидоо бэлшээн таргалуулжа байхынгаа хажуугаар хээлижэхэ хонидые бэдэрдэг хусануудаа hүрэгүүдhээ аминдань харууhалжа, талха тарянай зүйл үгэлсэнэ.

Иимэ жэшээнүүд бусадшье ажахынуудта бии. Жэл бүри зуун эхэ хонин бүхэнhөө 100 гаран хурьга абажа байдаг Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Ш. Л. Цыремпилова, Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой солото хонишон, Социалис Ажалай Герой Б. Т. Доржиева гэгшэд ажал хэрэгээрээ алдаршажа, залуушад болоhоор үнинэй. Тэдэнэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид хонидоо гансал искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ехэ амжалта түйлана ха юм. Мүн Борьёогой совхозой олон хонишод энэ түрүү арга шадамараар хэрэглэжэ, эхэ хонидые hубайруулангүйгөөр түрүүлээ. Түс ажахыда шэлэгдэмэл үүлтэртэ хусанууд аминдаа байлгагдажа, тусхай станци эмхидхэгдээд, тэндэhээ абтаhан үрэнь бүхы отаронуудта хэрэглэгдэнэ. Мүнөө эндэ пунктнууд хэрэгсэлнүүдээр хангагдажа, саг соогоо нээгдэхээр бэлдэгдэнэ.

Колхоз, совхозууд бүхы эхэ хонидоо үбэлэй сагта, хабар эртэ хурьгалуулхаар үрэжүүлхэ зорилготой. Хонидые август hараhаа эхилжэ, искусственна аргаар үрэжүүлээд, эртэ түлнүүдые абабал, ажахынууд эрэ хурьгадые түрэhэн жэлдэнь гүрэндэ тушааха аргатай. Гадна эмэ хурьгад түргэн зуураар томо болгогдожо, эхэ хонидой тоо түргөөр олошорхо бшуу.

Тиихэдэ үрэжүүлгын үедэ нёдондоной дутуу дундануд дахин дабтагдаха ёhогүй. Үнгэрhэн жэлдэ Зэдын, Хяагтын управленинүүдэй зарим ажахынуудай үрэжүүлгын пунктнуудта тусгаар мэргэжэлгүй хүнүүд техник-үрэжүүлэгшээр табигдаhан байгаа. Хээлижэhэн хонид бусад хонидтоёо сугтаа ябуулагдаха, бэдэрдэг хусанууд тэнхээ тамиргүй байха ушар тохёолдодог hэн. Мухар-Шэбэрэй управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Бэшүүрэй болон Суулгын совхозуудта эхэ хонид бэлшээн таргалуулагдаагүй байжа, сагhаа оройтожо үрэжүүлэгдээ hэн.

Колхоз, совхоз бүхэн хэды эхэ хони үрэжүүлхэ байhанаа хараада абажа, календарьна түсэб зохёохо болоно. Үрэжүүлгын хүдэлмэридэ тусгаар hургуулитай, мэргэжэл шадабаритай хүнүүд табигдаха ёhотой. Хэрбээ ажахынуудта техник-үрэжүүлэгшэдэй үсөөн байбал, тиимэ мэргэжэлдэ хүнүүдые hургаха шухала. Мүнөө управлени бүхэндэ тусгаар hуралсал эмхидхэгдэжэ байна.

Энэ жэлдэ манай республика догор 800 гара мянган хонид племенной станцинуудhаа абтаhан үрөөр үрэжүүлэгдэхэ юм. Эдэ станцинуудта үүлтэр hайнтай, элитэ хусануудай үрэнүүд абтажа, ажахынуудта эмхидхэгдэhэн пунктнуудта альгээгдэхэ байна. Тэрэниие хэрэгтэй сагтань асаржа, үрэжүүлгын пунктнуудые таhалгаряагүйгөөр хангаха гээшэ гүрэнэй станцинуудай, тэрэнэй hалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй шухала хэрэг.

Мүн тиихэдэ хонидые үрэжүүлгэдэ колхоз, совхозуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Техник-үрэжүүлэгшэдэй хүдэлмэриие гол түлэб ажахынуудай главна зоотехнигууд ударидаха болоно. Тиимэhээ тэдэнэй хүдэлмэридэ дутагдалнуудай байхагүйн тулада ажалдань бодото туhаламжа үзүүлхэ шухала. Пунктнуудтань шухала хэрэгсэлнүүд мүнөөhөө захигдажа абтаха зэргэтэй. Энээнhээ гадна, техник-үрэжүүлэгшэдые ажалдань урмашуулхын тулада тэдэнэй хүдэлмэриие зүбөөр түлэхэ, оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаhан хүнүүдтэ нэмэлтэ түлбэри хараалха тушаа ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бодожо үзэхэ болоно.

«Тарган хониhоо тобир хурьган» гэлсэдэг. Хэрбээ хонидоо шадал хүсэтэй болгожо үрэжүүлээ hаамнай, энэ хүдэлмэриие бэлэдхэл hайнтайгаар угтаа hаамнай, нэгэшье толгойнь hубайрхагүй, ерэхэ жэлдэ республикымнай ажахынууд хонин бүриhөө хурьга абаха зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэнь лабтай.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 170 (10538) | 1964 оной июлиин 19, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

НОБШОРhООР НОГООГОО ХАГДАРААХАНЬ

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд мүнөө хүрэтэр үбhэндөө жэгдэржэ ороодүй, нэгэшье hүри үбhэтэй болоогүй hууна.

Мүнөө жэлдэ управлениин алишье колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ ногооной ургаса урда урдынхиhаа hайн. Ой модоной заха, гол мүрэнэй эрье зубшаад, арал дээгүүршье бэлхэнсэгтэ хүрэмэ гэхээр ногоон ургашанхай.

Иимэ элбэг hайнаар ургаhан ногоое нэгэшье хожомдоогүй, хаhа сагтань сабшажа, хуряажа, эрхим шанартайгаар абаха гээшэ ажахы бүхэнэй гол зорилго болоно. Илангаяа урдань сабшагдадаггүй байhан газарай ногоошье сабшажа, шадаал hаа ехэ үбhэ абахые оролдохо хэрэгтэй. Тиимэhээ энэ хүдэлмэриие удааруулжа огто болохогүй.

Гэхэтэй хамта Кабанскын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд сабшалангай ургасын hайнда hанаагаа ехээр амаржа, үбhэ хуряалгадаа мүнөө болотор ороогүй, нобшорhоор.

«Прибайкалец» колхоз энэ жэлдэ бүхыдөө 20,4 мянган центнер гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаhанhаа 5 мянган центнерээр ехэ үбhэ абаха зорилготой юм. Тэд эндэхид аяар июлиин 15 болотор үбhэндөө хүсэд жэгдэржэ ороогүй, унжагайржа байгаа. Бури hаял колхозой 1-дэхи бригадада (бригадир Н. Баландин) 3 морин косилка, хэдэн гар хажуурнад сабшалан дээрэ гараа нэрэтэй. Тэдэньшье баhал эхилhэн үдэрhөө өөдэтэй юумэ хэнэгүй. Ажалдаа үглөөгүүр орой гаража, үдэшэ эртэ эрешонo. Түсэбэй ёhоор эндэ 5 морин косилка, нэгэ тракторай агрегат хүдэлхэ зэргэтэй байгаа. Тэдэ косилка машинануудынь үшөө заhагдажа бэлэн болоогүй, колхозой мастерскойн газаа хэбтэнэ. Үнэндөө тэдэниинь оройдоол 2—3 часай туршада заhажа гаргахаар юм.

—Хаана яарахаабибди даа. Ногоон үшөө hайса ургаг лэ, сабшажа үрдинэ бэзэбди,—гэжэ бригадир Баландин hанаа амараар мэдүүлнэ.

Мүн Клочнево тосхоной бригадада миил 12 хүн, нэгэ морин косилка гаранхай. Түрүүшын үдэрhөө эндэ үбhэ хуряалгада 30 гаран хүн хүдэлхэ гэжэ түсэблэгдэhэн байна. Мүнөө бригадынхид үдэртөө оройдоол 6—7 гектар сабшаа нэрэтэй болоно. Хэрбээ саашадаа энэ янзаараа хүдэлбэл, 400—500 гектар сабшалангайнгаа үбhэ 2—3 hара соошье абажа шадахагүйл. Аяар июлиин тэнгэhээ үнгэрөөд байхада, колхозойхид нэгэшье hүри үбhэ монсогойлжо абаагүй hуухань яашье хүлисэшэгүй.

Тэдэнэй хүршэ «Путь к коммунизму» колхозшье энэ талаар прибайкалинхидhаа тиимэшье холо ошоогүй. Түс артельдэ 10 морин косилка хүдэлхэ аад, миил долоониинь ябана. Үшөө 3 косилка хүсэд бэлэн болоодүй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эдэ ажахынууд иигэжэ саг эртэ, ногоон үшөө hайса ургаг гээд хүлеэжэ, нобшоржо байhаар элбэгээр гараhан сабшалангайнгаа ургаса гүйсэд абажа хүшэ-хүрэнгүй хагдараана аа гү гэжэ hанаагаа зобохоор болоод байна.

А. ХАЛТУЕВ,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ЖЭГДЭРЭН ОРООД...

ЖАРГАЛАНТА (Телефоноор абтаба). Үбhэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байнабди. Колхозоймнай сабшалангууд дээгүүр хамтадаа 50 звено хүдэлжэ байна. Даб дээрэ гол газар, болдог ялхи, уhанда абтадаг сабшалангуудай ногоон үргэлжэдөө унагаагдана.

Эдэ звенонууд сооhоо 12 хүнhөө бүридэhэн нүхэр Петровой звено Тельманэйнгээ нэрэмжэтэ колхоз соо түрүүлжэ ябана. Тэрэ звено үшөө июниин 28-да Сэлэнгын олтирогуудай нэгэн болохо Ехэ-Сагаан гэжэ сабшалан дээрэ гараа hэн. Мүнөө нүхэр Петровой звеногойхид 100 гаран гектар газар сабшанхай, 320 центнер үбhэ hүрилөөд байна.

Д. ДАРМАЕВ.
Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР И. И. ГУСЕВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахыда олон жэлдэ таhалгаряагүй hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө Кабанскын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин Кабанскын совхозой мал ажалай бригадые даагша — Иннокентий Ильич **Гусевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй Байшан.
1964 оной июлиин 18.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР А. Д. МАРКОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, советскэ органуудта үни удаан жэлдэ hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө, 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Социальна тэдхэмжын министр нүхэр **Марков** Афанасий Даниловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй Байшан.
1964 оной июлиин 18.

ДЭМЖЭНЭБДИ, hАЙШААНАБДИ!

БАЯР ДЭЭРЭМНАЙ БАЯР

Арад зоной эрилтые хангаха хэрэгтэ ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй хубита тон ехэ. Улаан-Үдын модо болбосоруулгын мебельнэ комбинадай, Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын техникумэй студентнэрые манай столово эдеэ хоолоор хангадаг байна. Столовын хүдэлмэри улам үргэдэнэ. Энэ жэлдэ ноохо угаадаг фабрикын дэргэдэ шэнэ столово нээгдэжэ, тэндэ манай 6-дахи столовынхид ажаллана. Мүн hуралсалай жэлэй үедэ hурагшадые эдээлүүлдэг байнабди. Модо болбосоруулгын мебельнэ комбинадай дэргэдэ хүдэлдэг манай бригада столовынгоо коллективэй дунда түрүү hуури эзэлдэг. Поварнуудн\ай hайн шанартай, амтатай эдеэ бэлдэдэгээрээ ажалшадай зүгhөө hайшаал магтаалда хүртэдэг. Тиимэ байхашье ёhотой.

Үнгэрэгшэ намар столовомнай заhабарилгаhаа гарахадаа нилээд үргэдхэгдөө, столовын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэри хүнгэдхэгдөө. Электро-пеэшэн, эдихэ юумэ хүргэхэ шкаф болон бусад тодхогдоо. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ хоёр дахин шахуу дээшэлhэн байна. Тиигэжэ эдеэ хоол бэлэдхэхэ hара бүхэнэйнгөө түсэб ходоодоо үлүүлэн дүүргэдэг болообди.

Июлиин 13-да баяртай мэдээсэл дуулдаа. Бригададамнай коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдобо. Энэ хадаа бригадымнай hайнаар хүдэлhэнэй үндэр сэгнэлтэ гээшэ ааб даа.

Тэрэ үдэр баhа нэгэ тон ехэ hонирхолтой мэдээсэл дуулдажа, баяр дээрэмнай баhа нэгэ баяр нэмээбэ. СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэhэн элидхэлтэй танилсаад байхадаа, арад зоной энхэ тэнюун байдал тухай манай Коммунис партиин, Советскэ правительствын үдэр бүхэндэ гаргажа байдаг анхарал оролдолгоорнь омогорхохын ехээр омогорхобобди. Столовынхшье хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhэн нэмэхэ болобо.

Түрэл партиингаа халуун анхаралда харюусан, саашадаа бүри оролдосотойгоор ажаллахаар үнэн зүрхэнhөө тангариг үргэнэбди.

М. ПОЛЯНСКАЯ,
столовын үйлэдбэрине даагша.

БАЙДАЛНАЙ ЖАРГАЛТАЙ

Июлиин 14. Тэрэ үдэр бидэ ехэл баяр баясхалангаар салгидан байбабди. Урдамнай газетэ дэлгээтэй. «СССР-эй Верховно Соведэй IV сесси» гэhэн томо гаршаг доогуур Н. С. Хрущевой элидхэл толилогдонхой.

Арадай hуудал байдал улам hайжаруулха талаар КПСС-эй Программые бэелүүлхэ хэмжээнүүд абтажа, колхозникуудта пенси, тэдхэмжэ олгохо тушаа асуудалай гүрэн түрынгөө дээдэ органдо шиидхэгдэжэ байхада хэншье хадаа баярлаха ёhотой ааб даа. Би хүдөөгэй багшашье hаа, энэ үдэр олон түмэн колхозникуудтай сугтаа хүхилдэхэ золтой гээшэб.

Би мартагшагүйб! Хэдэн hарын урда тээ Түнхэн нютагтаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Тоорын hаалиин фермэдэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа, hаалишадтай хөөрэлдэжэ байхадаа, колхозникуудта пенси, тэдхэмжэ ехээр үгэдэг болохо юм гэжэ хэлэхэдэмни фермын түрүүшүүл Долгор Юбухаева, Сыдыб Саргаева гэгшэд «Хэзээ тиимэ тогтоол гүрэмнай абаха гээшэб» гэжэ hонирхолдоhон юм.

Мүнөө колхозникуудай хүлеэдэг эгээл тэрэ асуудал оронойнмай ниислэл Москва хотодо шиидхэгдээ, тэрэ фермын hаалишад ямар хүхюутэй баяртай байгаа гээшэ хаб!

Т. САФЬЯНОВ,
Түнхэнэй аймагай Тоорын дунда hургуулиин багша, студент-заочник.

КОЛХОЗОЙ БАЯН БАЙХАДА, ГЭШҮҮДЫНЬ БАЯН

Арад зоной ажабайдал hайжаруулха талаар партиин Программа бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ хэhэн элидхэлые колхозникууд хаа хаанагүй радиогоор шагнана, газетын ерэмсээр уншана. Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд энэ элидхэл ехэ баяртайгаар угтаба. Энээнтэй дашарамдуулан, манай корреспондент хэдэн асуудалтайгаар эндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаба.

Корреспондент: Арад зоной байдал улам hайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые танай колхозникууд ямараар угтабаб?

Ц. С. Семенов (колхозой түрүүлэгшэ): Энэ баяртай мэдээсэлые түрүүн радиогоор шагнаабди. Бэе бэеhээ hуража, асуужа hонирхоhоор байтарнай газетэ орожо ерэбэ. Юу хэлэхэб, хүн зон баяртай. Наhатай болоhон колхозникуудые тэдхэмжээр хангаха, тиихэдээ гүрэнhөө ехэ мүнгэ hомолхо гээшэнь манай колхозой байгуулалтын дорюун алхамаар хүгжэжэ ябаhые гэршэлнэ. Энэмнай hайн байна. Тиин энээнтэй дашарамдуулан, «ура» хашхаралдаад hууха бэшэ, харин ниитынгээ ажахые улам хүгжөөхэ, баяжуулхын түлөө колхозник бүхэн тэмсэхэ ёhотой. Тиигээд байхадаа тэрэ хүн наhатай болоходоо ажалайнгаа зэргээр hайн пенсеэр хангагдаха ха юм. Манай ажабайдалда пенсишье үгэхэ үедэ хэhэн ажалайнь хэмжээн харагдаха байна. Тиимэ хадань энэ айхабтар ехэ удха шанартай хэмжээе хүн зондоо ойлгуулхадаа, ажахыгаа, бүхы hалбарияа улам хүгжөөхэ гэhэн зорилготойгоор ойлгуулламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхамнай. Энэ талаар хэхэ юумэн ехэ. Мүнөө хүдэлмэриин халуун хаhа эхилбэ: үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эхилээбди. Үбhэ ногооной ургаса hайн. Имагтал бүхы юумэн бидэнhээ болохо байна гэжэ бидэнэр бултадаа мэдэхэ ёhотойбди.

Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо эдеэ хоолой зүйл бэлэдхэхэ түсэбөө сум дүүргээшье hаа, манайда бүхы юумэн хуу hайн гэжэ hаналтагүй. Гурим журам эбдэхэ, даалгагдаhан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаха мэтын элдэб дутагдалнууд гаража байдаг гээшэ.

«Бүхы арга болюмжонуудые дууhан хэрэглэбэл, колхознай баян, тэрээнhээ уламжалан бидэнэр бүри шанга шадалтай болохобди», — гээд манай түрүү хүнүүд хэлсэдэг. Эдэнэрэй зүб хэлэhэниинь ойлгосотой. Бултадаа түрүү хүнүүд, жэшээнь, Даша Сангаев гү, али Василий Козлов (энэмнай сүүдхэ бүридэ 1.100 граммаар мал бүхэниие таргалуулна) гэгшэд шэнгеэр хүдэлөө hаа, колхознай билтарма баялигтай байха hэн. Иимэ уладууднай мүнөөшье ехэ түлбэри абана, наhатайшье болоходоо hайн пенси абахал даа.

Корреспондент: Ажахыгаа эрхилхэ гол ёhо гурим—урмашуулга ямараар бэелүүлэгдэдэг бэ?

Ц. С. Семенов: Манай эрхэ байдалда энэ хэмжээн тон үргэнөөр бэелүүлэгдэдэг. Жэшээнь, манай таряашад, механизаторнууд мүнөө жэлдэ таряагаар ехэ нэмэлтэ түлбэри абахаар хүлеэжэ байна. Таряамнай одоол урматайгаар ургажа байнхай. Энээнээ хуряажа абахаар машина зэмсэгээ заhабарилжа байнабди. Үбhэшэдтэ мүн лэ урмашуулгын хэмжээн хараалагданхай. Адуу малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэмнай энэ хэмжээмнай туhалха гээд hанагдана.

Корреспондент: Мүнгэн олзоhоо гү, али валовой продукциин хэмжээнhээ дулдыдан, пенсиин жаса hомологдоходоо зүб гү?

Ц. С. Семенов: Валовой продукциhаа үндэhэлхэнь зүбтэй гээд hанагдана. Энээн тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо хэлэгдэнхэй. Манай колхоз hүүлэй 3—4 жэлэй туршада колхозникуудтаа пенси үгэдэг болонхой, энээндээ тусхай hомололго хэдэг байгаабди. Жэлдээ 50-аад мянган түхэриг гаргашалагдадаг hэн.

Колхозой парткомой секретарь нүхэр Леонов энэ ярилдаандамнай оролсобо.

Корреспондент: Манай гүрэнэй дээдын засаг түрын хуралдаан дээрэ табигдаhан энэ шухала асуудалые хүн зондо яажа ойлгуулха тухайгаа тобшохоноор хэлэжэ үгыт.

Л. С. Леонов: Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй колхозникуудта үгтэхэ пенси тухай бүлэгые hайса ойлгуулжа үгэхэ байнабди. Мүнөө колхозоймнай 30-аад эдэбхитэд үбhэшэдэй звенонуудта, малшадай гүүртэ, отаронуудта гарахань. Эдэнэрнай хэд бэ? Бригадирнууд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар — ажал хүдэлмэри эмхидхэгшэд, нүгөө талаhаа пропагандистнар ябаха юм.

СОВЕТСКО-ВЬЕТНАМСКА ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэй национальна фронтын делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, июлиин 17. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэй Национальна фронтын делегаци Ази, Африкын оронуудтай hанал нэгэдэлгын Советскэ Комитедэй уряалаар мүнөөдэр Москва ерээ. Фронтын Центральна Комитедэй гэшүүн Ле Ван Тхинь делегациие толгойлно.

Москвагай ажалшадай болон олониитын хэдэн зуун түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшадые угтахын тулада Внуковска аэродром дээрэ ерээ. Ази, Африкын оронуудтай hанал нэгэдэлгын Советскэ Комитедэй түрүүлэгшэ Мирзо Турсун-Заде, олониитын бусад ажал ябуулагшад Урда Вьетнамай арадай түлөөлэгшэдые үнэн зүрхэнhөө, аха дүү ёhоор амаршалаа. Юрөөлнүүд табигдаа.

Самолёдой дэргэдэ советско-вьетнамска хани барисаанай митинг болоо.

Мирзо Турсун-Заде митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Москва ерэлгэмнай совет болон вьетнам арадуудай хоорондохи бата бэхи хани барисаанда туhа нэмэри болохо гэжэ этигэжэ байhанаа делегациие толгойлогшо элирхэйлэн мэдүүлээ.

Эдэ үгэнүүдынь нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

ВЦСПС-эй Президиумдэ

УРГАСЫЕ ХАhА САГ СООНЬ, ГЭЭНГҮЙГӨӨР ХУРЯАХА

Үдэр ерэхэ тудам ургаса хуряаха хүдэлмэри орон доторнай үргэдэнэ. Украинын, Доодо Поволжиин олон колхоз, совхозууд таряа хадалгые эмхитэйгээр эхилээ. Узбегэй ССР-эй хүдөө ажахын ажалшад гүрэндэ таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ.

Таряанай түлөө, шэнэ ургаса хуряажа абахын түлөө тэмсэлдэ хүдөөгэй профсоюзна организацинууд ямар зорилготойб? Энэ асуудалые ВЦСПС-эй Президиум июлиин 17-до хаража үзөө. Ургаса хуряалгада бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэрэгтэ профсоюзна организацинуудай гол анхарал хандуулхыень профсоюзуудай советүүдые, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай профсоюзай комитедүүдые Президиум баталан абаhан тогтоолоороо уялгалhан байна. Хүдөө ажахын техникын, полевой тоогуудай, складуудай, ороохо хадагалдаг газарнуудай хэр бэлэн болоhые, горючи, түрхихэ тоhон болон запасной частьнуудаар хангагдасые олониитын хүсөөр шалгаха хүдэлмэриие тэдэнэр хүдөө ажахын органуудтай хамта эмхидхэхэ ёhотой. Хоёр халаанда хүдэлхын тулада хуряалгын бүхы агрегадуудые шадабаритай механизаторнуудаар хангалгадань ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, профсоюзай хүдэлмэришэнэй комитедүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай гүрэнэй худалдаа наймаанай болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай комитедүүдэй үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана.

(ТАСС).

Ургаса хуряалгын бэлэдхэл шалгахада...

ОЙРОО ХҮРЭГДӨӨГҮЙ МЕХАНИЗМУУД

Үшөөтын үргэн уужам тала дайдада таригдаһан шэниисын һүрхэй һайнаар ургажа, һэбшээ һалхинда далай шэнгеэр миралзатан долгилжо байхыень харахада урматай. «Талха тарянай иимэ һайнаар һуури табижа, үдхэн жэгдээр ургажа байһыень ойро наанын хараагүйбди» гэжэ нютагаймнай хүн зон ябаһан лэ газартамнай хөөрэлдэнэ.

Нээрээшье, бүхы шэнинсын ургаса нилээд һайн, зарим участогайнь гектар бүриһөө 13—15 центнер ороохон лаб абтаха янзатай. 5 мянган гектар тарялан дээрэ таригдаһан ороохото, бобово ургамалнуудаа гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр, богонихон болзор соо хуряажа абаха гээшэ манай артелиин механизатор, колхозник бүхэнэй хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг болоно лаб даа.

Ушар имэһээ «Таряа хуряалгадаа хэр зэргээр бэлэдэжэ байнабибди?» гэһэн асуудалтайгаар нэн түрүүн колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хандабабди. Теэд тэдэнэй нэгэниинь энэ асуудалда мүртэйгөөр, тоб байса харюу үгэжэ шадаагүй һэн. «Ямар бэлэдхэл тухай асуунабта? Манайш колхоздо таряа хуряалгада ябаха нэгэшье машина үнөө заһагдаагүйл» гэжэ нэгэниинь хэлэнэ. «Һэ! Нүхэр, юугээ хэлэнэш? Жэл бүрил таряа хадалгадаа оро оротороо иигэжэ нойшороогоо бэшэ аалди» гэжэ нүгөөдэнь гараа дэлгэнэ. Харин урдаһай механизатор мүнөө МТМ-е дааганшаар хүдэлжэ байһан Чойсорон Жалеанович Бубеев гэгшэһээ одоошье мүртэй харюу дуулаба гээшэ хабди.

— Таряа хуряалга дээрэ хүдэлхэ нэгэшье машина, техникэ үнэндөө заһабарилагдаадүй. Комбайнернуудһай бултадаа шахуу ондоо хүдэлмэридэ ябажа байна. Заримашиинь эндэ үсэгэлдэрэй ерэхэ ёһотой юм һэн. Теэд мүнөөшье үгыл даа. Хаана, юугээ хэжэ ябадаг зон гээшэб, бү мэдэе,—гэбэ.

...Бидэнэр МТМ-эйн хашаа соо оробобди. Баруун талаарнь нэгэ хэдэн комбайн жэрытэр табяатай. «СК-3» гэжэ нэгэ комбайнай хойто мөөрынь хии табигдашаһан, хажуу тээшээ налхиишанхай юумэ һууна. Заримаиинь колодконууд дээрэһээ унашанхай. Нэгэ комбайнай мотоор задалаатай. бункер дээрэнь радиаторынь хэбтэнэ. Жатканууд баһал эбдэрхэй даа. Тээ саанахана «С-6» түхэлэй хоёр комбайнай дүрсэ һархайлдана. Мотоор, һагнуур болон бусад хэрэгсэлнүүдынь үгы. Хажуудань һандаршаһан хедер хэбтэнэ. Тиимэ мүртэнь тэрэ комбайные мүнөө заһабарилха гэжэ түсэблэнхэй. Залуу механизатор Александр Будаев һаяшаг тэрэниие тушаажа абаа.

— Урдань комбайнераар огто хүдэлөөгүй хүмби. Энэ жэлдэ «С-6» комбайнаар таряа хуряахаш гээ. Теэд энэ һандархай комбайныш хайшан гэжэ заһаха юм? Юрэдөө, хуряалгын эхилтэр заһабарилжа үрдихэ хүн гээшэ гүб, али үгы гү,— гэжэ нүхэр Будаев һанаата болоно.

Комбайнер Мэлс Раднаев мүн баһа эндэ байна. Тэрэ «СК-3» комбайнаар таряа хуряадаг. Нёдондо таряа хуряалга дээрэ һайнаар хүдэлжэ гараһан хүн. Мүнөө комбайнаа заһабарилхаяа ерэбэ. Теэд энээнээ хаана абаашажа, хайшан гэжэ заһаха юм?

Харин бидэнэй хараһаар байтар тэрэмнай комбайнаа тракторaар шэрүүлээд, гэр тээшээ абаад ябашаба. «МТМ-дээ заһабарилхаяа яабат?» гэжэ асуухада: «Газаагаа ремонтолоошом һураггүй дээрэ бэд даа»,—гээд, урдаа оруулха янзагүй. Энэ ушар юу гэршэлнэб гэхэдэ, колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болотороо техникэ заһабарилгада МТМ-гээ огто бэлдээгүй байһаар.

Угаагдаһан, аршагдаһан хэбэртэй, хедерээ шагтагалһан нэгэ комбайн МТМ-эйн хажууда байна. Тэрэмнай Чойсорон Бубеевэй машина.

— Энээнээ мэнэ һая заһажа дүүргээб,—гэжэ тэрэ манда хэлэнэ.

Теэд энэмнай заһабарилагдаха байһан бүхы 14 комбайнуудай ори ганцань болоно бшуу. Гэхэ зуура, эндэ механизаторнуудай хэхэ ажал угаа ехэ. Комбайнуудһаа гадна «ЖБ-4,6» түхэлэй лафетнэ 9 жатканууд заһабарилагдаха ёһотой. Тэдэ машина хэндэшье даалгагдажа үгтөөгүй хэбтэһээр.

Мүн олон янзын запасной частьнууд дутаддана. Жэшээнь, «СК-3» гэжэ хоёр комбайнай мотоорнууд вентиляторай ременьгүй. «ЖБ-4,6» түхэлэй лафетнэ жаткануудта хюроогоо хүдэлгэдэг гол валигууд дутаддана. Хюроогэй шүдэн, һоёо, сегмент, шүрэбһөө эхилээд, янза бүриин частьнууд шухала хэрэгтэй. Эдэ бүхы зүйлнүүдээр манай ажахые «Сельхозтехникын» Зэдын нэгэдэлэй магазин хангаха ёһотой байгаа.

Ороохо анаха, бүүлгаха, сэбэрлэхэ оньһон механизмууд мүн лэ ойроо хүртөөгүй байһаар. Ороохоной тоог болон складууд заһагдаа, арилгагдаагүй, задагай зайдан. Колхозойнгоо түб тосхон шадар ороохоной ехэхэн тоог энэ жэлдэ бариха түсэбтэй һэмди. Теэд тэрэнээ барихын тула һаяһайл барилгын модо бүүлгажа эхилбэ. Хэрбээ саашадаа энэ янзаараа ажаллаха болоо һаа, таряа хуряалгаяа богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэнь бэрхэтэйл ха.

Үдэр сагай үнгэрхэ тума таряа хуряалгын халуун хаһа бүри ойртожол байна. Теэд Зэдын үйлэдбэриин управлениин Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ манай колхоз ургаса хуряалгадаа мүнөө болотороо бэлдэжэ эхилээдүй байһаар. Ушар имэһээ колхозой партком, Зэдын хүдөөгэй партком заһабарилгын хүдэлмэри шамдуулхын тула дары хэмжээ абаха ёһотой.

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциин, «Үшөөтын колхозник» гэжэ ханын газетын редколлегиин хамтын корреспондент.

В. Антоновой плакат. (ТАСС).

НАРАНАЙ ҮХИБҮҮД

Нюдэнэйнь хүхэбтэр шэлые сидагэр дүлэн сохёодхибо. Тэрэ ямар нэгэн бордоһон, хии һалхин шэнгеэр урэбхилжэ, металл хаялгын үүдэнэй забһараар шэдэлнэ. Борис Петрович Цуканов малгайгаа нюдэндөө бүри дүтэлүүлнэ.

Металлшье бусалшаба. Булад шудхагшадай эгээл харюусалгатай үе эхилбэ. Бурьялжа байһан металлһаа түсхай түхэлэй булад гаргахын тула ехэхэн шадабари дүршэл хэрэгтэй. Борис Петровичой гараараа зангаадхихада ута халбага сооһоо соробхилмо оноор ялагашан шалгалтын металл адхарна.

— Углерод 0,25-һаа 0,28 процент хүрэтэр эгээл хэмжээн соогоо,— гээд, Борис Петрович ялагашан байгаа ошо харaад хэлэнэ. Юрэдөө, болоожо байһан юумэнэй оньһо ониые тайлбарилхань намда бэрхэ янзатай, тус галхануул ямар нэгэн фейерверк шэнгеэр харагдана. Харин долёобортоо домтой, ажалайнгаа оньһо һайтар танниһан лэ хүн булад соо углерод хэды шэнээн байхаб, хэрэгтэйб гэжэ тон һайн мэдэнэ бшуу. Хүроод байһан металл шалгагдаха лабораторидо анализ хэхыень эльгээгдэбэ. Ойройдоол 10—15 минутын турша соо буладнай шэнжэлэгдээд байба. Углерод 0,25 процент гээд лаборатори батадхаа һэн.

— Пеэшэн соохи температура 1700 градус хүрэтэрөө дээшэлээ, энэ ехэ аюултай, пеэшэн дүрэнэжэ болохо,— гээд, Цуканов аадар шэнгеэр адхаржа байһан хүлһөө аршана. Хэдыньшье галда дүрэсэгүй хирниисээр хэдэһэн пеэшэн иимэ ехэ температура тэсэдэггүй. Һүүлэй һүүлдэ пеэшэнэй хахархада хирниисэ хайлажа эхилдэг. Зүгөөр пеэшэн соохи температурые, булад соо хэды шэнээн процент углерод бииб гэжэ нюдөөрөө тайлбарилхын тулада булад шудхагшада нилээхэн баян дүй дүршэл хэрэгтэй.

Борис Петрович Цуканов мартеновскэ пеэшэнэй хажууда 31 жэл соо, 19 наһатайһаа хүдэлжэ, хайлажа байһан буладай аяг аашыень табан хургандаал шудалһан байха.

Булад шудхадаг энэ мастерай бригада ходол графигһаа урид металл шудхадаг болонхой. Тиигэжэ үдэр бүри халаан, сүүдхынь даабари 10—15 процентээр үлүүлэгдэдэг. Иигэжэл ажалладаг лэ даа, Наранай хүбүүд. Булад шудхагшадай нюдэд илалтын тэмдэгээр ялалзажа, хүлэршэһэн нюурнуудынь хүхюутэйгээр энеэбхилнэ.

А. ХАРАЕВ.

Мүнөөдэр Совет металлургнуудай һайндэр

МАГТААЛДА ХҮРТЭГШЭД

Мастер Илья Петрович Стахурскиин хүтэлбэрилдэг участогай коллективые Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилдаг заводой зэд шудхалгын цехтэ ехээр магтадаг лэ. 1958 онһоо эхилжэ эндэ нарин шудхалаа хэдэг болоһон. Түрүүшээр 75 янзын элдэб зүйлнүүдые шудхадаг байһал, мүнөө 500 гаран детальнуудые шудхадаг болонхой. Түсэб даабаряа дүүргээгүй ушар эндэ үзэгдөөгүй юм. Мүн энэ жэлдэшье тус участогайхид һайнаар ажаллажа, металлургнуудай заншалта һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаба. 6 һарын даабариһаа гадуур 30-аад тонно булад шудхалаа үгтөө. Мүнөө тус участогай коллектив октябрь һарын түсэбөөр ажаллана.

Коммунист Ф. К. Голубевой хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадын ажал хэрэг тухай түсгаар тогтомоор. Бригададань 9 хүн. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, шудхалаа гаргалгань 28 процентээр, 1956 онтой жэшэбэл, 4 дахин дээшэлһэн байха. 1958 ондо арайхан гэжэ 35 тонно нарин шудхалаа үгэһэн байбал, гансахан байгша оной түрүүшын кварталда 40 тонно фасонно булад шудхалаа үгэжэ шадаа бшуу. Тиихэдэ шудхалаагай үнэ сэн байгша оной эхинһээ хойшо түсэбөөр хараалагдаһанһаа 17 процентээр хямдаржа, 10-аад мянган түхэриг алмаха арга олгоо.

Хайшан гээд иимэ амжалта түйлагданаб? Нэн түрүүн тус участок дээрэ үйлэдбэри эмхидхэлгэдэ, ажалаа түсэблэлгэдэ горитой анхарал хандуулагдана. Эндэ хоёр бригада хүдэлдэг. Хүдэлмэришэн бүхэниинь хэдэн мэргэжэл шудаланхай. Жэшээлхэдэ, нүхэр Голубевой бригадын гэшүүн бүхэн 5 мэргэжэлээр хүдэлжэ шадаха. Һаяхан 4 нүхэдынь газаар гагнуури хэхэ мэргэжэл шудалжа, шалгалта үгэһэн байна.

Тэрэшэлэн Раиса Климовагай хүтэлбэрилдэг хэбшэдэй бригада эндэ суурхадаг. Жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэр 14 янзын шэнэ хэб хэдэг болоо.

Нарин шудхалаагай участогта энэ жэлдэ эмхидхэлэй-техническэ 4 хэмжээн бэелүүлэгдэжэ, 800 түхэриг алмагдаба. Эндэ коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хүдэлмэришэн бүхэн өөрын үүлгатай, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, түсхай самбарта бэшэгдэдэг. Ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта түйлаһанайнь түлөө нарин шудхалаагай участогта үнгэрһэн жэлэй апрель һарада коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоһон: тиихэдэ нүхэр Голубевой бригадынхид бултадаа коммунис ажалай ударнигууд.

Участогай түйлаһан амжалтада коммунистнууд И. П. Стахурский, Ф. К. Голубев гэгшэдэй үүргэнь тон ехэ. Нүхэр Стахурский «Городой эрхим мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргээ үндэр дээрэ абажа ябадаг.

—Түйлаһамнай үшөөл бага. Бүри һайнаар хүдэлжэ, олон янзын зүйлнүүдые наринаар шудхажа һурахабди,—гэжэ тус участогайхид Металлургнуудай үдэртэ мэдүүлнэ.

Т. НАСЫРЕВ.

ШАЛГАРАГШАДТА—ШАН

Вольфрам, молибденэй руда малтаха хахад жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэжэ, Зэдын комбинадай коллектив заншалта һайндэрөө—Металлургнуудай үдэр угтажа байна.

Хахад жэлэй дүнгөөр Холтосон уурхайн хүдэлмэришэд мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Вольфрамай руда малтаха түсэб, уялгаяа эндэхид 3—4 процентээр үлүүлээ. Петр Емельянович Чепкий, Александр Серафимович Липовской, Андрей Антонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

«Первомайский» гэжэ уурхайн Василий Шульгинай хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй, Степан Дружининай—экскаваторщигуудай бригаданууд шалгарна. Тиихэдэ «Ивановский» приискын горнягууд алта малтан абаха хахад жэлэйнгээ түсэб 2,5 һарын туршада дүүргээд, мүнөө гурбадахи кварталай түсэб дүүргүүтэй ябана.

Металлургнуудай һайндэртэй дашарамдуулан, совнархозой горнорудна комбинадай, Буряадай облпрофсоведэй тогтоолоор Холтосон руднигай хүдэлмэришэн Андрей Андреевич Аренбрехт, горно мастер Андрей Афанасьевич Котов гэгшэд «Хүндэтэ металлург» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба. Гадна руда зөөдэг машинын жолоошон Иван Николаевич Михайлов, шанаржуулгын фабрикын вольфрамай секциин начальник Георгий Ифидорович Елитенко, үрэмдэдэг станогой машинист Иван Андреевич Полютов гэгшэд «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгтэ хүртэбэ.

Бүлэг олон хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд совнархозой, профсоюзуудай Буряадай областной Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

А. ТКАЧ.

ЗАЛИРҺАН НЭРЭ СОЛО

Нарин-Заганай фермын коммунис ажалай алдар солонь юундэ алдагдааб? Энээндэ хэн зэмэтэйб? Харюусыт, Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд!

Эгээл гурба дүрбэн жэлэй саада тээ намжаа һайхан Нарин-Заган нютагаар ябаһан хүн бүхэн тэндэхи һаалиин фермын шэнэ гэр байрын оройдо шад улаан тугай намилзажа, үндэр гоё бүхээг саха дээгүүр: «Эндэ коммунис ажалай фермэ хүдэлнэ» гэһэн гаршагай холоһоо толорон байхые хараһан ёһотой.

Гадна, тэрэ үедэ фермыншье байра байдал дарагар һайн, улаан буланһай, һүнэйнь гэрэй газаа, досоогуур ужаан таша уряа лозунг, плакат, самбар гэхэ мэтэ дүүрэн, хаа хаанагүй ариг сэбэр байгша бэлэй. Тиигээдшье 1960—1961 онуудта Нарин-Заганаймнай һаалишад һү ехээр абадагаараа гансахан Бэшүүрэйнгээ совхоздо бэшэ, бүхы аймаг соогоо суутай, социалис мүрысөөндэ ходоодоо түрүү зэргэдэ ябадаг һэн. Эндэхи бэрхэ һаалишад Дулма Гармаева, Дулма Дармаева болон бусад тэрэ үедэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 2600—3000 литр һү алгадгүй һаадаг байгаа. Иигэжэ тус фермынхид эрхим һайн ажалайнгаа түлөө коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө юм.

Теэд һүүлэй 1—2 жэлдэ тус фермымнай һайн һураг суунь унтаржа, эршэтэ ажалайнь охин юундэшьеб ехээр буурашоо. Урдань түрүү ябаһан энэ фермынхидтэ иигэжэ миин хии талаһаа абаад зэмэ тохохо, дэмы муушалха болоо һаамнай зохихогүй лаб даа.

Тиимэһээ бодото байдалһаань хэдэн жэшээ баримта абажа дурдаха ушартай бологдоно. Гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ нарин-заганайхид жэл соо үнеэн бүриһөө, эгээл доогуур абахада, 2000—2500 литр һү һаадаг һэн. Харин нёдондо эндэхид үнеэн бүриһөө миил 1800 литр һү һаагаа. Байгша оной 6 һара соо бүхыдөө 1403 центнер һү абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 847 литр һаанхай. Теэд 1960—1961 онуудай түрүүшын хахадта эндэхид үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һаагаад байгаа бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, энэ 3—4 жэлдэ тэдэнэр урагшаа дабшахын орондо, гэдэргээ алхам хэһэн болоно ха юм.

...Июль һарын аяма халуун үдэр. Фермэдэ үдэрэй һаалгын хаһа болоод байбашье, хаа хаанагүй хон-жэн. Гансал задагай хорёо соо олон үнеэд хаалгаатай, дүүемэ һоно батаганаан, халуунда тэсэжэ ядан хөөрсэгэнэнэ. Мүн хашаагай һүүдэртэ нэгэ наһажаал эхэнэр моринойнгоо эмээл абажа байна.

— Һаалишад болоод хүн зонтнай хаана гээшэб?—гээд асуухада.

— Хүүл һайндэртэ ошоо. Мүнөөдэр үнеэдээ үдэр һаахагүй гэлсээ. Бидэ һаяхан эдэнээ адуулгаһаань асараад байнабди,— гэжэ тэрэ эхэнэр харюусаба.

Энэмнай фермын мал адуулагша Бальжима Цыремпилова байгаа.

— Хүхэ ногооной үедэ үнеэдэй һаалгын хаһые алдаагүйл һаа, һайн бэлэй. Тэрэгүйдэ мал һү шэмэеэл хараа байса татадаг. Теэд найрлаха, һайндэрлэхэ баһал хэрэгтэй юм бээзэ даа,—гээд, нүхэр Цыремпилова үлүү юумэ хэлэжэрхихэб гэһэндэл дуугай болошоно.

Саашань байра байдалыень харабаб. Урдань фермын шэмэг байһан «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн гаршагтай бүхээг сахань хажуу тээшээ найгажа, шэрэ будагынь холторшонхой, бэшэгыншье харагданагүй. Һүнэй гэр, малай хашаагай газаагуур хуушан аргал шэбхэ, шорой дүүрэн. Эндэ тэндэ хаягдаһан хүнэг һуулга олон хэбтэнэ. «Улаан булан» гэһэн гаршагтай гэрэйнь үүдэндэ томо гэгшын суурга үлгөөтэй. Досоонь орохо аргагүй хадаа, сонхоорнь шагааха баатай бологдобо. Тэндэ 2—3 модон һандали нюсэгэн хабтагайтай стол, нэгэ самбар лэ харагдана. Бэшэ, юрэдөө, уряа лозунг, плакат, газетэ, журнал гэхэ мэтэ нюдэндэшье торсолдохо юумэн байхагүй. Хооһон ханал аад, хана. Самбар дээрэ баһа һаалишадай үдэр бүри һааһан һү тэмдэглэһэн хэдэн альганай зэргэ саарһан сайлдана. Ханын газетэ, дайшалхы хуудаһандал адлишье юумэн үгы. Улаан буланайнь газаа үбдэгсөө үрмэдэһэ ногоон соо хэдэн заяанай хэрэглэгдэнгүй, тооһо тортогто дарагдаһан хүндэлэлэй самбар ханада түшүүлээтэй байна. Фермын гэрнүүдэй газаагууршье улайха, сайха нэгэшье лозунг, плакат харагданагүй.

— Юун улаан буланшье гэжэ даа. Хүн энээн соо ородог бэшэ ха юм,— гэжэ үнеөхи малшан хүгшэн хэлэнэ.

Эдэ бүгэдые харахада, фермын байдал мүнөө үни зөөжэ арилшаһан айлай хооһон бууса шэнги байна. Теэд урдань 3—4 жэлэй саада тээ эндэ зун ябахада, ямар эмхитэй һайн байгаа һэм. Һаалишадшье бүлтэ эдэбхи хэшээлтэй, шадаал һаа һү ехээр абахын түлөө эршэмтэйгээр оролдодог бэлэй.

Гансахан гоё һайхан уряа лозунг, плакат олоор бэшээд үлгэжэрхибэл, һү һаали миил зүндөө нэмэшэхэ гэнэ бэшэбди. Үнэндөө һайн уряа лозунг, хаһа сагтаа гараһан ханын һонин, тодо һонороор бэшэгдэһэн уялга даабари, мүрысөөнэй дүн гэхэ мэтэ хүн зониие элсүүлэн эмхидхэхэ, зоригжуулха талаар бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг ха юм. Энээниие тоонгүй байжа болохогүй. Энээниие ойлгожошье ядаха юумэн үгы. Ниитэ-политическэ, ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэриин бүхы онол аргануудай алиниишье һайн. Гансал тэрэмнай ажалай үйлэдбэридэ бодотоор нүлөө үзүүлхэ, хүн зоной зүрхэ сэдьхэлдэ хүрэмөөр, тэдэниие урмашуулан зоригжуулжа, амжалтада хүтэлжэ шадахаар лэ табигдаһан байха зэргэтэй. Тэрээнгүйгөөр юун биратай һайн партийна эмхидхэлэй хүдэлмэри байлтайб даа. Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна организациин энэ шухала хэрэгые мартаһаниинь тон халагламаар. Хэрбээ Нарин-Заганай коммунис ажалай фермэдээ бодото анхарал хандуулаад, тэдэнээ һү ехээр һааха талаар замай залуурхшад болгожо, түрүү жэшээгээрнь бусад фермэнүүдээ урагшань татаа һаань, ажалайнь үрэ дүн һураггүй ондоо байха һэн. Энээн тушаа совхозой партком, шэнээр һунгагдаһан секретарь нүхэр Цыденжапов анхаралаа хандуулха аабза гээд һанагдана.

Үшөө саашань. 3—4 жэлэй саада тээ эндэ фермые даагшаар зоотехник М. Г. Сахарова хүдэлхэдөө, үнеэдые эдеэлүүлхэ, һааха үдэр бүриин тогтомол гуримые тон наринаар сахижа илангаяа үнеэ һаалгые хэды мину таарашье хожомдуулдаггүй, һаалишад мал адуулагша бүхэнэй ажалые үдэр бүри наринаар хинан шалгажа, дүтүү дундыень дары усадхадаг байгаа.

Харин мүнөө тиимэ юумэн оройдоошье үгы. Фермые даагша Ж. Цыбиков болоод, зоотехнигүүдэйшье хинан шалгадаггүй, шанга эрилтэ табидаггүй дээрэһээ һаалишад гэр гэртэһээ дуратайдаа, хожомдоошье һаа ерээд лэ доро дороохоноо өөһэд өөһэдынгөө үнеэ һаабал, бушуухан гэртээ харишадаг. Тиимэһээ эндэ ажалай журам тон һула, үдэр үдэрэй хүдэлмэриин тогтоогдомол гурим сахигдадаггүй.

Тус фермэдэ үнэн сэхэ ажалша бэрхэ хүнүүд яһала олон. Һаалишад Дулма Дармаева, Дулма Гармаева болон бусад хахад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1000—1100 гаран литр һү һаанхай. Эдэ түрүүшүүлэй дүршэл дээрэһээ харахада, энэ фермэ эрхим нэрэ солоёо тахарюулжа, Мухар-Шэбэрэйнгээ управлениин колхоз, совхозуудай һаалиин гүүртэнүүдэй дундахи мүрысөөндэ түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлхэ дүүрэн аргатай.

Мүн лэ эдэ мэтэ шалтагаанһаа болоожо, совхозой Гутайн фермэ горитой гээгдэлдэ ороо. Эндэхид жэлэй түрүүшын хахадта 1440 центнер һү һааха түсэбтэй аад, 1000-һаа үлүүхэн центнер гэхэ гү, али аяар 440 центнер һү дутуу абаа. Мотня, Ново-Стретинкын фермэнүүдшье хахад жэлэй даабари дүүргэжэ шадаагүй. Энээнһээ уламжалан, совхоз һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргээгүй байшоо.

Жэлэй хоёрдохи хахадта баһа иимэ бирагүй байдалай тохёолдохогүйн тула совхозой дирекци, партийна комитет илангаяа зунай сагта һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй инженернүүд М. П. Шавель, Т. М. Шевченко гэгшэд һү хүргэхэ нүүдэл түхеэрэлгэ һаяхан зохёобо. Энэ түхеэрэлгэнь Эрхирэгэй совхоздо тушаагдаха юм.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

МҮНӨӨДЭРЭЙ, МҮН ЕРЭЭДҮЙН МОСКВА

В. ПРОМЫСЛОВ,
Москвагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ

Бүхы юумые хүнэй аша туһада, хүнэй зол жаргалтай байхынь тулада! Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа соо табигдаһан энэ уг зорилго Эхэ оронойнмай ниислэл хото Москвае шэнэдхэн хубилгаха талаар хараалагдаһан ехэ хүдэлмэриин үндэһэ һуури болонхой. Мүнөө Москвагай ажалшадай 1000 хүн бүхэндэ 18 квартира баригдана. Энээниие Нью-Йорк, Лондон, Стокгольм городуудайхитай жэшэбэл, һураггүй ехэ болоно.

Бүхы ажалшадаа гэр байраар гүйсэд хангахын тула Москвагай барилгашад хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ 112 мянган шэнэ квартирада тон олон зон нүүжэ ороо.

Москвада мүнөө гурба мянганһаа дээшэ талмай дээрэ барилга эрхилэгдэнэ. Барилгын хүтэлбэриие бүри һайжаруулхын, хэрэгтэй материалнуудыень саг соонь асархын тула «Главмосстрой» радио-холбоотой, тоо бүридхэлгын электронно машинатай диспетчерскэ хүтэлбэрилгэ хэрэглэжэ эхилээ.

Ниислэл хотые шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэри комплексно түсэбөөр эрхилэгдэнэ гээшэ. Тиин городой бүхы ажахынууд хүгжөөгдэнэ. 1958 онһоо 1965 он болотор долоон жэлэй туршада Москвада 800 мянганһаа дээшэ квартира нэмэхэ байна. Ниислэл хотымнай урдын заха булангуудай модон гэрнүүд абтажа, олон дабхар гэртэй тон олон шэнэ кварталнууд урган бодоо. Сүлөө газарта барилга хэгдэхын хажуугаар городой түбэй газарнууд баһал шэнэлэн хубилгагдана. Городые газаашань хэтэрмэ үргэдхэнгүй, баһа оодэнь, олон дабхар үндэр гэрнүүдые бариха хэрэгтэй. Тиимэһээ Моссовет хуушарһан гэрнүүдэй һуурида 9—16 дабхар гэрнүүдые бариха түсэб зохёоһон байна.

Эртэ урдын Кремльһээ сэхэ баруулһан Калининай проспект мүнөө эгээл ехээр хубилгагдажа байна. Тус проспект Москвагай магистральнуудай нэгэн болоһон дээрэһээ ниислэлэй түбые баруун зүгэйнь районуудтай холбоно. Асфальтаар хушагдаһан энэ үргэн шоссегээр час соо 3 мянган машина гараха аргатай болохо. Үйлсынь хоёр хажуугаар дандаа 24 дабхар томо гэрнүүд бодхоогдохо юм. Байрын гэрнүүдэй хоорондуур магазин, ресторан, кафе, ателье, кинотеатр, түрэ хуримай болохо гэрнүүд баригдаха.

Барилга иимэ үргэн далайсатайгаар эрхилхэ зуураа, ниислэл хотынгоо ерээдүйн хубилалтые бүхы талаһаань бодожо үзэхэ ёһотойбди. Хамагай түрүүн байрын гэрнүүдэй типовой проект, хүн зоной культурна ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангаха тушаа хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай совет барилга архитектурна түрүү арга үргэноор хэрэглэдэг байһаараа онсо шалгардаг гээшэ. Инженер Николай Козловой зохёон дурадхаһан түмэр-бетонно ехэ панельнүүдээр 9 дабхар гэрнүүдые бариха арга түрүүшынхеэ хэрэглэгдэжэ эхилээ. Иимэ гэрэй хананууд, бусад детальнууд хоорондоо бетоноор, электро-гагнуурааршье бэшэ, харин шурэбөөр холбогдоно. Барилгын энэ дүй дүршэл элитэ мэргэжэлтэдэй зүгһөө эрхим һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн.

Городоймнай ерээдүйн хубилалта ба хүгжэлтэ газарайнгаа участок бүхэниие наринаар, эзэн ёһоор ашаглаха эрилтэ табина. Юуб гэхэдэ, нэгэ гектар талмайн газар доогуурхи барилга, харгы болон хамаһабариин бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэдэ дунда зэргээр 125 мянган түхэриг гаргашалагдана.

Байрын гэрэй барилга гол анхаралда байха ёһотой. Гадна һургуули, больница ба поликлиникэ, магазин, кафе, театр, клуб, ухибүүдэй ясли, саад гэхэ мэтэнүүдые бариха хэрэгтэй. Культурна ажаһуудалай эрилтэ хангаха эмхи зургаануудай барилга үргэдэнэ.

Совет хүнүүдэй байдал һуудал жэл ерэхэ бүри һайжарна. Хүдэлмэриин үдэр улам богони болоожо, хүн зоной сүлөөтэй саг бүри ехэ болоно. Москвае тойроод үзэсхэлэн һайхан газарнуудта пансионат-гостиницанууд, уһанда шунгаха газар, туристнуудай байшангууд баригдана. Түрүүшын тиимэ комплексно барилга Клязминскын уһа сөөрэмэй эрьедэ, Москваһаа 20 километрэй газарта баригдаа. Мүнөө тэндэ 2-дохи сезоноо амаржа байна. Мүн Москвагай «далайн» эрье баһал гоё һайхан болгогдоо.

Москвагай түмэр замай юһэн вокзал, дүрбэн аэропортнууд дээрэ үдэр бүри хэдэ мянган айлшад бууна. Тэдэниие һаадгүйгөөр угтан абахын тула олон гостиницанууд хэрэгтэй гээшэ. Тиимэ гостиницануудай яһала бииш һаа, ехэ ехэ гостиницанууд үшөөл хэрэгтэй байһаар. Мүнөө Кремльһээ холо бэшэхэнэ Европодо эгээл ехэнь болохо «Россия» гостиницын барилга түлэг дундаа ябажа байна. Тэрэнэй тус бүридөө 12 дабхартай дүрбэн ехэ корпусуудта 3400 номер байхаар хараалагданхай. Тэдээндэнь аяар зургаа мянган хүн байха юм. Һаяхан 400 номертой «Минск» гэжэ гостиница ашаглалгада үгтөө. Ленинградска проспектдэ «Авиционная» гэжэ гостиница ашаглалгада үгтэжэ, Москвагай түрүүшын аэровокзалай шэмэг болоо. Горькиин нэрэмжэтэ үйлсөөр «Националь» отельтэй зэргэлээд, шэл болон алюминеэр «Москва» гэжэ шэнэ гостиница баригдажа эхилхэнь.

Ниислэл хотымнай олон театр, музейнүүд шэнэ байшангуудта орохо юм. Ородой искусствын эгээл үнэтэ һайхан дээжые суглуулһан Третьяковско галерей Ловрушинска переулкын хуушан гэр соо мүнөө байрланхай. Байрынь таагүй уйтан дээрэһээ хараха дуратайшуул саг соогоо түргөөр эндэ орожо шададаггүй. Тиимэһээ Крымскэ набрежна үйлсөөр СССР-эй гүрэнэй уран зурагай галерейн шэнэ байшан баригдажа байна. Тэндэнь харалгын 150 зал, уран зуралгын мастерской, лекторинууд байха юм. Уран һайханай театрай шэнэ байшан Тверской бульварта баригдажа эхилээ. Москвагай баруун-урда районДо гурба мянган хүнэй һууритай цирк баригдажа захалаа.

Эгээл ехэ хүсэтэй гидроэлектростанцинуудай проект зохёодог штаб «Гидропроект» институдай 25 дабхар байшан Волоколамска шоссейдэ, Калининска проспектдэ аха дүү социалис оронуудай харилсан туһалалсалгын экономическа Соведэй 30 дабхар байшан баригдажа байна. Мүнөө архитекторнуудай мастерскойнуудта СССР-эй Наукануудай академиин библиотекын мантан томо байшангай, Москвагай зоопаркын, шэл оройтой «Динамо» стадионой проектнүүд зохёогдожо эхилээ.

Совет гүрэнэймнай ниислэл хотые шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ хүдэлмэриин эхи табиһан 1935 оной генеральна түсэб мүнөө гол түлэб дүүргэгдээ гээшэ. Ойрын хоёр арбан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ генеральна түсэбэй технико-экономическа үндэһэ һуури зохёогдожо байна. Городой ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд, проектнэ болон научна институдуудай коллективууд энэ түсэбэй элдэб хубинуудые даажа абанхай. Тэдэнэй элдэб олон һанаашалга, дурадхалнуудые согсолон бүридхөөд байхада, коммунис обществын ниислэл — Москвагай ерээдүйн гоё һайхан түхэл шарай мүндэлхэ юм.

(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной июлиин 19

ҺУРГУУЛИИН БАРИЛГА—ШУХАЛА ХЭРЭГ

һургуулинуудые нэгэ халаанда ...хын тула барилга эрхилхэ таяруунынхид яһала ехэ юумэ байдаг. Үшөө үбэл байхада Романовкын дунда һургуулиин түрэл- (директорынь нүхэр Абашеев ...) хамтынгаа суглаан дээрэ ...ынгөө хүсөөр һургуулияа һуралай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ, түзалһаар гүйсэд хангаха гэһэн абаһан юм. Тэрэшэлэн Витимсельскэ Совет (түрүүлэгшэнь Пузиков М. К.) һургуулиин барилга, барилга тушаа үүсхэл ...а һэн.
...эд мүнөө романовкынхид хэлэгэдөө яһала хүрэжэ байнхай: ...рай гансахан һарын турша дотор ...гаран кубическа метр эрхим түбэлэдхээд, һургуулиингаа хашаа оруулаа. Һургуулинуудыньшье ...салай шэнэ жэлдэ гүйсэд бэболгогдонхой. Гадна түрэлхид өөһэдөө хүдэлжэ олоһон мүнгөөрөө дархалалгын мастерскойдо элдэб янзын зэр зэмсэгүүдые, физикын кабинедтэ хэрэгтэй приборнуудые абажа үгэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр мүн 160 хүнэй һууритай шэнэ һургуули үүсхэлтэ ёһоор барижа эхилэнхэй.

Ульдэргын найман жэлэй һургуулиинхид тухай баһа онсо тогтожо хэлэмээр. «Коммунизм» колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Бальжанов Д. А.) нёдондо эхилһэн аад, һургуулиин томо гэгшын (320 хүнэй һууритай) байшан барижа дүүргэхэ болонхой. Энэнь һуралсалай шэнэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ бэзэ. Тус барилгые олон жэлдэ колхозой түрүүлэгшэ ябаһан, Ульдэргын сомоной Советэй депутат, мүнөө пенсионер нүхэр Сампилон Ж. Д. эдэбхитэйгээр ударидана.

— Жамбал Доржиевичнай хүн зонойнгоо дунда угаа хүндэтэй юм. Колхозоймнай түрүүлэгшэ байхадаа клуб, больница, библиотекэ, хүүгэдэй ясли, саад, магазин болон бусадшье барилгануудые бодхоолгоо һэн. Мүнөө үедэ эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр баһал туһалжа байна,— гэжэ, һургуулиин директор, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша нүхэр Номтоев Ц. Н. омогорхон хөөрэнэ.

Эгэтын «Дружба» колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Пелихов Н. А.) Ульдэргынхидһөө гээгдэхэгүйн хойноһоо шармайн оролдодог. Тэдэнэр хоёр жэлэй саада тээ эхилэгдэһэн, 320 үхибүүдэй һууритай байшан мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгэхэ түсэбтэй. Барилга дээрэнь эгээл эрхим дархашуулынь хүдэлнэ. Энэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ Эгэтын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Будаев Г. Б.) саг үргэлжэ туһалдаг. һургуулиин барилга тухай асуудал тэрээнэй үүсхэлээр сесси болон гүйсэдкомой заседанинууд дээрэшье зүбшэн хэлсэгдэһэн байха. Хориин леспромхозой үүсхэлээр Тужинка, Түрхэл гэдэг тосхонуудта 4 класстай эхин һургуулинууд шэнээр барилгажа, сентябриин нэгэн болотор дүүргэгдэхэ юм.

Баһа Гүндэ тосхондо 320 хүнэй һууритай һургуули бодхоогдоно. Мүнөө тэндэ Яруунын профтехучилищиин 60 гаран һурагшад штукатурка хэнэ. Гэбэшье барилгынь шанар муу. Юундэб гэхэдэ, залуу барилгашадай ажал хүдэлмэри тон эмхи гуримгүй: мастернуудынь уялгаяа ёһо тэдысэ дүүргэнэ, зарим үдэрнүүдтэ һурагшадынь мастергүйгөөр ажаллана. Һургуулиин хушалта тэндэ шанар муутайгаар хэгдэшоо. Тэрэнь бороогой уһа баридаггүй, тиимэһээ штукатуркань хобхорон унажа эхилээ. Эндэ Хориин СМУ-гай Яруунадахи участок (начальнигынь нүхэр Намсараев) ехэ зэмэтэй. Гэбэшье нүхэр Намсараевта хэншье шанга эрилтэ табинагүй.

Тэлимбэ тосхондо хэдэн жэлэй саада тээ һургуулиин байшанине хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ министерство барижа эхилһэн аад, айхабтараар унжагайруулна. Мүнөө тэрээнэй торхонь лэ һаяхан «мүндэлөөд» хушагдажа байна. Иигэжэ нобшорһон юумэ һуралсалай жэлэй эхилтэр дүүргэгдэхэгүйнь.

Һургуулиин барилга—олониитын, илангаяа сомоной Советүүдэй нангин хэрэг мүн. Гэбэшье зарим сомоной Советүүд, илангаяа Гүүндын (түрүүлэгшэнь нүхэр Дамеев Д. Д.), Тэлимбын (түрүүлэгшэнь нүхэр Дугаров Д. Н.) сомсоведүүд һургуулиин гэр байра бодхоолгые бэеһээ саагуур болгоно. Тэдэнэй эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулаа һаань, һургуули барилга бүришье урагшатайгаар ябаха һэн.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр үнишье болохоёо болёо. Ушар тиимэһээ һургуулиин барилтые түсэбэй ёһоор саг болзор соонь дүүргэхэ гээшэ олониитын, сомоной Советүүдэй, арадай гэгээрэлэй органууд болон һургуулиин багшанарай тон шухала зорилго болоно.

Энэ асуудалые мүн аймагай Советүүдшье анхаралдаа абалсаха уялгатай хаям даа.

Д. ОШОРОВ,
БурАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Бэрилгашанай дунда үнэн сэхэ ажалаараа алдар солотой хүнүүд олон юм. Улаан-Үдын барилгын 3-дахи управлениин шулуушан Виктор Лапкин тэдэ түрүүшүүлэй нэгэн мүн. Нүхэр Лапкин халаан бүхэнэйнгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: В. Г. Лапкин ажаллажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ОНШО

— Зай, Цырегма Доржиевна, общежитидэ байна гүт? — гэжэ асуубаб.

— Тиигэнэ. № 1 интернат-һургуулида байнабди. Одоол, юу хэлэхэб, гоёл һургуули байна даа. Талаантайл үхибүүд энэ һургуулида һурадаг юм ха даа. Ямар гоё общежити, һургуули гээшэб! Эндэ һонирхомоор юумэн олон...

— Ямар юумэниинь тиимэ һонирхомоор бэ? — гээдхибэб.

— Булта! Һургуулиньшье, байраньшье гоё һайхан. Һурагшадынь зохидхонууд. Абари зантайнь һайхан гээшэнь! Одоол шэнэ үеын зон эндэл зүб мүрөөр хүмүүжэдэг юм ха даа...

— Зай, зай хөөрыт, тэдэ үхибүүд тухай! Хайшан гэнэб?— гэжэ һонирхобоб.

— Хөөрэхэ болоо һаа, олон юм ааб даа. Бидэ эндэ байна ха юмбибди. Багша зоной харахада хуу эли ха юм даа. Ажаглаһан юумэнһээ нэгэл юумэ хэлэһүү. Үдэшэлэн сквер соо һуужа байбаб. Тиихэдэмни хоёр басагад дутэхэнэ номоо үзэжэ байба. Тэдээнһээ «хэдыдэхидэ һуранабта?» гэжэ асуухадамни, тэдэ хоёрни хоюулан һуурииhаа бодоод, «арбан нэгэдэхидэ һуранабди, экзамендаа бэлдэнэбди» — гэжэ зохидхоноор харюусаа һэн. Харюусахадаа миһэрэд гээд, урихан зулгыханаар харюусаа. Тэдэнэй нэрынь һураһамни, Столина, Вера гэжэ басагад байгаа һэн. Юрэдөөл зохидхон басагад, тэдэнэр намайе танямшье бэшэ аад, эгэшэ хүн гэжэ хүндэлжэ, хүл дээрээ бодоод харюусаа. Энэ һурагшадай классайнь ударидагшатайнь уулзажа, хайшан гээд иимэ зохидхон аяг зантайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлдэг тухайнь хөөрэлдэхэ гэжэ һанаа һэм, теэд курсамнай дүүрээ, үглөөдэр ябахамнай. Энэ, тэрэ хэрэг бии, уулзажашье шадахагүймни бэшэ аал даа, — гэжэ һөөл шаналангяар Цырегма Доржиевна хөөрөө һэн.

Хүндэтэ уншагшад, энэ Цырегма Доржиевна гээшэмнай эхин һургуулиин багшанарай курсада ерэһэн байгаа. Тэрэнэй хүсэһэн хүсэлэнгые газетээр дамжуулан, дуулгаха хүсэлтэйб. Мүн бүгэдэ зоной һонирхомоор гэжэ һанана. — Цырегма Доржиевна, Та тон зүбөөр ажаглаат. Танай нюдэн хурса, хёрхо байна. Үнэхөөрөөл 1-дэхи интернат-һургуулида эрхим үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Тэрэ Танай уулзагша басагад: Базарова Столина Дамбаева Вера хоёр Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой юм. Тэдэнэр һургуулияа эрхим һайнаар, мүнгэн медальтайгаар дүүргээ. Эдэ басагадтнай зүбөөр хүмүүжүүлэгдэһэн, зан абари һайнтай, зохид зулгы басагад юм. Столина гээшэнь дүрбэдэхи классһаа эхилжэ, пионервожата ябаһан, һүүлдэнь комсомолой бюрогой секретаряар һунгагдаһан. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг... 1959 ондо Москвада болгошо декадада хабаадалсаһан, дуу дуулаха, хатар танца гэхэ мэтэдэ бэрхэ юм.

Энэ класста эрхим хүбүүд, басагад олон даа. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Максим Тырхеев (һайнаар һурадаг, ниитын ажал хүдэлмэридэ эрхимээр хабаададаг, математик, спортсмен), Усть-Ордын округой Матвей Бартаев (математик, зохид һайхан зантай, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй) гэхэ мэтэ.

Арба нэгэдэхи классайхин эрхимээр шалгалтаа үгөө. 23 һурагшадай 17 һурагшадынь «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргээ. Эдэмнай болбосоролойн гоо аттестат абаад, нютаг нютагаа бусаба. Эдэнэймнай урда үргэн харгы нээгдэнхэй. «Хүлынь дүрөөдэ, гарынь ганзагада» хүргэгдөө ха юм даа. Эдэмнай даляа далижаа, үдөө ургаа. Хаанашье һураха, хүдэлхэ аргатай болоо!

Хүндэтэ багша Цырегма Доржиевна, эдэ үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлэгдэнхэй гэжэ зүбөөр ажаглаат. Эдэ үхибүүдэй һурадаг классай ударидагша Хандама Дугаровна Дамдиновада эрхим үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байһанайнь түлөө баяр баясхалан нэгэтэ бэшэ хүргэгдэһэн байха. Саашань классайнь ударидагша тухай тобшохоноор хөөрэһүү.

Хандама Дугаровна Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргээд, интернат-һургуулида 13 жэл соо буряад хэлэ, литература заажа байна. Тэрэ хадаа гансал предмедээ хараад ябадаггүй, харин ниитын хүдэлмэридэ эрхимээр хабаададаг, илангаяа уран һайханай самодеятельность эмхидхэдэг, ударидадаг. Һургуулиин самодеятельность һайнаар эмхидхэжэ, түрүү һууринда гараһанайнь түлөө нэгэтэ бэшэ райОНО, горОНО, Гэгээрэлэй министерствэһээ грамотануудаар шагнагдаа. Хандама Дугаровна хадаа зунай сагта үхибүүдтэйгээ хамта ажалладаг. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ һургуулиингаа сэсэрлигтэ ажаллаа. Тиихэдээ һурагшадые ажал хүдэлмэридэ һургаа. Үхибүүд огородой эдеэ, жэмэстэ модо ургуулжа шадаха болоо. Мүн хайшан гээд амтатайгаар эдеэ бэлдэхэб, яажа варени шанахаб гэхэ мэтэдэ һургаа. Хандама Дугаровна үхибүүдтэ түрэһэн эхэнь шэнгеэр хандажа, тэдэниие ажабайдалай үргэн олон эшэ үндэһэндэ һургадаг.

Хандама Дугаровнагай ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, эрхим багша-хүмүүжүүлэгшэ байһыень тэмдэглэжэ, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багшын нэрэ зэргэ олгогдоһон.

Цырегма Доржиевна, гол түлэб минии хөөрөөнһөө тухайлба ёһотойт, тухайлжашье байгаа бэзэт даа. Тиигэбэшье, яахадаа Хандама Дугаровнагай классайхид һайнаар хүмүүжүүлэгдэнхэйб гэһэн асуудал эли бэшэ байжа болохо. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ямар «нюуса» бииб гэжэ эли бэшэ байжа болохо. Тэрэ түлхюурынь иимэл гээшэ ха: «Хандама Дугаровна хадаа эрхим багша, өөрынгөө предмедтэ дуратай, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй, үхибүүдтэ дуратай, тэдээндэ эхэ мэтээр хандадаг, коммунизмын сурталаар хүмүүжэһэн, зан абари һайнтай—эдэ бүгэдөөрөө жэшээ болгон, үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхын түлөө оролдодог, ёһотойл багша юм. Үхибүүд гээшэ багшаяа һажааха, дахахые оролдодог. Һайн багша—һайн үхибүүдые һургадаг, хүмүүжүүлдэг гэжэ үнэн ха юм даа. Хандама Дугаровна Дамдинова хадаа эрхим һайн багша, ёһото жэшээ абамаар коммунист юм.

Б. БАТОЕВ.

ЮУМЭН БҮХЭН—

Минии хүршэнэр барилгашад юм. Өөһэдынгөө гараар хүнэй ажаһуудалые гоёон шэмэглэжэ байһан хүнүүд гээшэ. Тиимэл хадань эдэ хүнүүдые һайн һайхан абари зантай: һайнаар хүдэлдэг, һайнаар ажаһуудаг, амардаг, ниитын хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаададаг гэжэ тоолодогбди.

Теэд эдэнэрэй зарим нэгэшүүлэй гэртэхи сагаа ямараар үнгэргэдэгыень харахада, даншье ахир түлюур даа. Хүдэлмэриин халаанай һүүлээр эхэнэрнүүд гэр зуурынгаа ажал хэжэ эхилнэ: хэн нэгэн хубсаһаа угаана, үхибүүдтэеэ оройсолдоно. Гэр зуурын ажал олон ааб даа, тоолоодшье ялайб. Мүн эрэшүүлшье «туһатай» юумээр һамаарна—үхибүүдэй наададаг столые тойроод хаарта, доминогоор шунанхай үдэшын оройе угтана. Тиихэдэнь хажуугаар байһан үхибүүдынь хаарта, доминогой «нюусые шудалжа» байдаг.

Улаан-Үдын Смолиной үйлсын 28, 30 гэрнүүдэй хүдэлмэришэн бүхэн шахуу иигэжэ үдэр сагаа үнгэргэнэ. Ондоогоор сагаа үнгэргэжэ болохогүй юм аа гү гээд эдэ айлай хүршэнэрһөө асуубабди.

Каландарашвили үйлсын 21-хи гэрэй бүлэнэрэйхид. Эдэнэр ком-

ДУРА ХҮСЭЛҺӨӨ

мунис ажаһуудалай гэр гэжэ нэрэ зүүхын түлөө тэмсэжэ эхилһээр жэл шахуу болобо. Энэ үеын туршада эндэ ехэ хубилалта болонхой. Гэрэй газаагуурхи ногоон сэсэрлигээр хушагдажа, нюдэ баясуулна. Болбосон зохидоор түхеэрэгдэһэн талмай дээрэ үхибүүд наадана. Үхибүүдтэ гэжэ теннисэй стол табигданхай, мүн элдэб янзын наадан, мүрысөөн эмхидхэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ эндэхи түрэлхидэй оролдолгоор бүтэһэн юм.

Гэр бүлынхид библиотекарь Клавдия Петровна Жилкинагай лекци, хөөрөө байд гээд лэ шагнадаг. Мүн «Коммунис абаһуудалай түлөө» гэһэн ханын газетэ гаража, һурагшадай, түрэлхидэй амаралта, ариг сэбэр, абари зан гэхэ мэтэ олон ондоо асуудалнуудые табижа, уншагшадаа һонирхуулаа.

Эдэ бүгэдые эндэхи гэр байшангай партийна бүлэг хүтэлбэрилжэ, бүхы түрэлхидые элсүүлһэн юм. Энэ бүлэгтэ 8 коммунист оролсожо, ехэ туһа хүргөө. Михаил Мушконович Могзоев партийна бүлэг толгойлоо, Павел Иванович Медведев ханын газетэ гаргана, пенсионер Борис Борисович Бурлов гэрэй комитедэй түрүүлэгшэ. Тобшоор хэлэхэдэ, хүн бүхэн хэхэ ажалаа олонхой, шадал зэргээрээ туһа нэмэреэ оруулна.

Гэр бүлэнэр бултадаа сугларжа, хүдэлмэриингөө түсэб табидаг, социалис уялга абаад хүдэлдэг.

— Бүхы юумэнтнай бүгэдэ һайн гээшэ гү?—гээд Бурловта хандабабди.

— Бэрхэшээлнүүд байгаал ааб даа. Ямар юумэн хүсэ, оролдолгогүйгөөр бүтэгшэ һэм. Заримашуулнай ниитын энэ хүдэлмэридэ хабаадахагүйбди гэжэ арсаһаншье байха. Иимэшүүл, мүн архинша, хараалша хүнүүдээ хамтынгаа суглаан дээрэ хэлсэһэн, эшээһэн, улайлгаһан байхабди. Тиимэ хүнүүднай мүнөө заһаржа, ниитын байрын ёһо гуримые ойлгожо, тэрэниие эбдэхэеэ болинхой,—гэжэ тэрэ харюусаа һэн.

Хамтаараа амарха, кино, театрта ошохо, тиигээд тэрэнээ зүбшэн хэлсэхэ ябадал энэ гэрэй бүлэнүүдэй эбтэй эетэйгээр ажаһуухадань шухала, эрхэ нүхэсэлынь болоо.

Р. ГАЛИНА.

ЭРХИМЛЭЖЭ ГАРАГШАД ЭДЭЛ

Жэлэй түрүүшын хахад үнгэрэнхэй. Республикын леспромхозуудай бага комплексно бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада мэдээжэ модошон Алексей Павлович Кудряшовой хүдэлмэриин онол арга хэрэглэжэ ажаллаһан бага комплексно бригадануудай һайн амжалта түйлаһаниинь элирнэ. Энээниие доро толилогдоһон таблица дээрэһээ хаража болоно.

Бригадирай нэрэ обог	Леспромхоз	Тракторайнь марка	Түсэбынь кубометрээр	Түсэбэй дүүргэлтэ кубометрээр	Процент
Сопрыкин Д. Ф.	Хандагатайн	ТДТ-60	8506	10952	128,5
Пызыров В. С.	Байгалай	«	7588	9296	122,0
Демчик С. В.	Баргажанай	«	6787	8227	121,2
Дружинин И. В.	Баргажанай	«	6714	8029	119,5
Павлов М. М.	Хандагатайн	«	9448	11234	118,8
Кудряшов А. П.	Хандагатайн	«	9881	11706	118,5
Ворушин Н. Т.	Баргажанай	«	9149	10817	118,0
Кушнаренко И. Н.	Хандагатайн	«	10262	12186	118,0
Бутаков И. И.	Хандагатайн	ТДТ-40	6902	8119	117,6
Скосырский Г. С.	Итанциин	ТДТ-60	4870	9246	117,4
Базякин Н. А.	Байгалай	С-80	7885	8999	114,1
Сороковых В. Д.	Итанциин	ТДТ-60	7806	8879	113,7
Слепченов П. М.	Горхоной	ТДТ-40	7325	8309	113,4
Вставский Г. Ф.	Горхоной	«	7633	8615	112,0
Михайлов В. С.	Баргажанай	ТДТ-60	9149	10247	112,0
Костромин И. А.	Хандагатайн	«	9368	10383	110,8
Репкин Д. А.	Хандагайн	ТДТ-40	7185	7927	110,3
Шеремет И. В.	Баргажанай	С-80	9586	10394	108,4
Спиридонов В. И.	Хандагатайн	ТДТ-60	9536	10296	108,0
Саулин А. В.	Хандагатайн	«	10039	10889	108,0

Хандагатайн леспромхозой Иван Никитович Кушнаренкын хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригада тон һайн амжалта түйлаба. «ТДТ-60» маркын трактораар ажаллаха зураа, тус бригадынхид жэлэй түрүүшын хахадта 12.186 кубометр модо бэлдэһэн байна. Һарадаа дунда зэргээр 2031 кубометр болоно. Нэгэ халаан дээрэ абажа үзэбэл, тракторaap 79,8 кубометр модон шэрэгдэһэн, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай комплесно бүтээсэ 19,9 кубометр болобо.

Гадна июнь һарада нүхэд В. М. Болоков, А. Д. Попов, С. Е. Ермаков гэгшэдэй бага комплексно бригаданууд (бултадаа «ТДТ-40» маркын тракортай) һайнаар ажаллажа, 1500 кубометрһээ дээшэ модо бэлдэжэ шадаба.

Гэхэтэй хамта бага комплексно бригадануудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутаталнууд үзэгдэнэ. Хурбын, Шулуутайн, Хуртэйн, Ардасаанай, Клюевскэ леспромхозуудаар июнь һарада нэгэшье бригада 1500 кубометр модо бэлдэжэ шадаагүй.

Тэрэшэлэн Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригаданууд үнгэрһэн үедэ ажалаа һуладхаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, март һарада эндэ 10 бригада тус бүридөө 2000 кубометр модо бэлдэһэн байбал, апрель һарада —5, май—июнь һаранuудта гансахан бригада иимэ хэмжээнэй модо бэлдэһэн байна. Энээн тушаа леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организаци анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

«Костромалес» комбинадай Якшанска леспромхозой А. Кудреватых гэгшын хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадын һайшаалтай уряал «Лесная промышленность» газетын байгша оной июниин 30-най номерто толилогдоо. Тэдэнэр тусхай хуудаһанда үдэр бүриингөө ажалай дүн, халаан, һара, квартал бүридэ хэды хэмжээнэй, ямар шанарай модон отологдожо ябуулагдааб, хэды шэнээн гаргаша хэгдээб, ажалай бүтээсэ гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүдые бэшэжэ байха юм.

Энэ үүсхэлыень манай леспромхозуудай бага комплексно бригадануудай халан абамаар.

Е. МИХАЙЛОВА,
«Забайкаллес» комбинадай инженер.

★

ОБНИНСК. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын атомна электростанциин ашаглалгада үгтэһөөр һаяшаг 10 жэл гүйсөө һэн. Энэ үе соо атомна энергетикэ нилээд ехээр хүгжөө. Теэд «атомай хүсые солдадуудбэшэ, харин хүдэлмэришэдтэ ... түрүүн бэрюулагшадай» нэрэнүүд хэзээдэшье мартагдахагүй. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) арбан жэлэй урда тээ станциие ашаглалгада үгэһэн АЭС-ай начальник техническэ наукануудай кандидат Г. ...ков, суг хүдэлдэг нүхэдынь—станциин главна инженерэй орлогшо В. Северьянов, халаанай начальник Г. Смирнов.

ТАСС-ай фотохронико.

★ ★

СОВЕТ УРАН ЗОХЁОЛОЙ ЗАЛУУ ГЕРОЙ—МҮНӨӨ ҮЕЫН МАНАЙ ХҮН

СССР-эй Культурын министр Е. А. ФУРЦЕВАТАЙ хөөрэлдөөн

СССР-эй Культурын министерство, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет болон СССР-эй уран зохёолшодой ... совет уран зохёолой залуу ...йдо зорюулагдаһан уншагшадай ...союзна конференци анха түрүүшынхеэ үнгэргэхэнь.

...омдо дуратайшуулай энэ ехэ ...лдаан болохоёо байһантай дамжуулан, СССР-эй Культурын министр Е. А. Фурцева ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ ...:

— Ажабайдал дотороо бидэнэр ... геройе үдэр бүридэ харанабди. ...мнай бидэнтэй зэргэлээд коммунизм байгуулдаг сусаршагүй хатуу ...той хүн байха юм. Тэрэ хадаа ...ка, завод дээрэ хүдэлнэ, ком..., самолет жолоодоно, замбуулин ... ниидэнэ, шэнэ газар хахалжа ...лана, электростанци болон бай... гэрнүүдые барина, орон нютаг...аа газар доро дараанда хэбтэ... баялигуудые малтажа гаргана. ... мэтээр хэжэ бүтээжэ байһан ... хэрэгүүдынь яһала олон.

...хёон байгуулха гэһэн халуун ...астай, коммунис партиин хэрэг... Ленин багшын захяада үнэн шу... ...эй байһан дээрэһээ мүнөө үеын ...ай залуушуулай ажал хэрэгүүд болон зан ябадал магтаалтай. Манай залуушуул өөһэдөө коммунизм байгуулха, мүн тэрээндэ орохын тулада бүхы хүн түрэлтэдэ харгы гаргажа үгэхэ гэһэн үндэр дээдэ үг зорилготой юм.

Совет залуушуул тухай, тэдэнэй хэһэн ажал болон дэйшалхы баатаршалта тухай эрхим номууд совет уран зохёолой дээжэ соо түрүү һуури эзэлэнхэй. Тэдэнэй нилээд олониинь конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Эдэ номууд соо эрхим жэшээ болгон абамаар залуу хүнүүдэй образнууд харуулагдана. Эдэ номууд хадаа коммунис общество байгуулагшадай зэргэдэ өөһэдынгөө һуури эзэлхэдэнь манай хүбүүд басагадта туһа хүргэнэ. Ном һудар гээшэ манай залуушуулда захяа заабари үгэдэг үнэн ханинарынь болоно.

Айхые мэдэхэгүй Павка Корчагин, Д. Нагишкина, В. Кинэй, Б. Горбатовай, В. Кетлинскаягай, А. Макаренкын, В. Каверинэй, А. Фадеевэй, В. Полевойн зохёолнуудай геройнууд бултадаа совет хүбүүд басагадай инаг дуратай, тэдэнтэй ходо суттаа ябалсадаг геройнууд болонхой.

О. Гончарай «Тропка», Д. Гранинай «Залинта аадар тээшэ ябанаб», А. Кузнецовой «Домогой үргэлжэлэл», «Өөрынгөө гэртэ», В. Аксеновой «Ажалаараа анда нүхэд», Ю. Трифоновэй «Ундаа харюулаа» гэхэ мэтын хэдэн олон бэшэшье, олон ондоо үндэһэ яһанай совет уран зохёолнуудые уншахадаа, манай залуушуул өөһэдынгөө үетэн сасуутанай баатарлиг ажалай болон ажаһуудалай гайхамшагта һайн жэшээнүүдые хаража абана. Эдэ номууд сооһи геройнууд ходо шэнэ юумэ бэдэржэ олодог; үндэр дээдэ үг зорилготой һүбэлгэн хурса хүнүүд байна бшуу.

Манай залуушуул уран шүлэгөөр улам ехээр һонирходог болоо. Тиимэһээ Э. Межелайтесай болон А. Твардовскиин поэмэнүүдые тон эдэбхитэйгээр олооро зүбшэн хэлсэнэ. В. Луговской, П. Антокольский, Р. Гамзатов, А. Прокофьев, Н. Тихонов, С. Наровчатов, М. Светлов, Н. Грибачев, П. Бровка, М. Турсун-Заде, А. Сурков болон бусадай бэшэһэн зохёолнуудые хүнүүд ехээр хэрэглэдэг юм. Совет хүбүүд, басагад мүнөө сагай ажабайдал тухай номуудта дуратай юм. Тэдэнэр эдэ номуудай геройнуудай зан абари, хуби заяан тухай арсалдаад, буляалдаад абаха дуратай байдаг.

Тээсгэн Москватай Киевскэ районой 710-дахи һургуулида ахалагша классуудта һурагшадта: «Мүнөө сагай совет гү, али хилын саанахи литературын ямар зохёол танда үлүү ехээр һайшаагдааб? Яахадаа тиимэб?» гэһэн асуудалаар зохёол бэшэхэ гэжэ дурадхагдаа һэн. Тиихэдээ юун гэжэ шалгарааб гэхэдэ, һурагшад бултадаа шахуу совет литературын зохёолнууд дээрэ тогтожо, өөһэдынгөө үетэн сасуутанда зорюулагдаһан номуудые ехээр һонирхожо шүүмжэлэн үзэһэн байгаа.

Зүгөөр «Булад яажа хатуужааб» гэһэн Островскийн роман шэнги тиимэ ехэ хүсэтэйгөөр хүнүүдтэ нүлөө үзүүлжэ шадаха гүнзэгы удхатай номууд мүнөө сагай ажабайдал тухай үшөө бэшэгдээдүй байна ха юм. Манай орон доторхи тон олон янзын айхабтар баялиг мүнөө сагай байдал гээшэ уран зохёол соо хурса һайханаар харуулагдаха зэргэтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манайда социализмын бодото байдал, манай арад зоной, манай залуушуулай ажабайдал үнэнтэ зүбөөр харуулһан номууд үсөөн бэшэ гараа. Тиибэшье һаа, заримдаа ахир түлюур һонигүй уйдхартай номууд мүнөө хүрэтэр хэблэгдэһэн зангаараа. Социализмын бодото байдал үнэнтэ зүбөөр харуулһан литература болон искусство гээшэ олон түмэн коммунизм байгуулагшадай, тон түрүүн залуушуулай сэдьхэл бодолой һайн һайханаар бүрилдэхэ хэрэгтэ ехэ шухала зэбсэг боложо үгэхэ юм. Тиимэһээ, коммунис парти хадаа, энэ зэбсэг нарижуулан һайжаруулха тухай анхаралаа ехээр табина. КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүд, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд, парти правительствын ударидагшадай уран һайханай интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй уулзалга, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум (1963 он) һүүлэй үедэ литература, искусствын хүгжэлтэдэ угаа ехэ аша үрэ үзүүлбэ.

Уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд, кинематографиин хүдэлмэрилэгшэд соёл сурталай тэмсэлдэ нилээд хатуужажа, арад зонойнгоо урда харюусалгатай байһанаа гүнзэгыгөөр ойлгожо абаа. Үзэл сурталай талаар хэлбэришэгүй үндэһэ һуури дээрэ творческо хүдэлмэрилэгшэд нягтаар жагсанхай.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдэй онсо илгаань юун байнаб гэхэдэ, уран зохёолой талаар шэнэ залуу нэрэ алдарнууд бии болобо. Тэдэнэй дунда В. Орлов («Дабһалһан арбуз»), Я. Голованов («Залин бүтээгшэд») болон бусад оролсоно.

Уншагшадай Бүхэсоюзна конференци дээрэ совет уран һайханай литературын угаа олон зохёолнууд хэлсэгдэхэ юм. Тэдэнэр бултадаа нэгэ жэгдэ һайн бэшэ ааб даа. Тиимэһээ гүнзэгы удхатай, горитой ехэ хөөрэлдөөн болохо юм. Олоороо сугларжа, һанамжануудаа мэдэлсэжэ абаха гээшэ номуудай һайн муу талыень зүбөөр сэгнэхэ хэрэгтэ туһатай байха ушартай. Мүн тэрэшэлэн манай залуушуулай ямар юумэ һонирходог байһаниие һайнаар мэдэжэ абаха аргатай болохобди. Тиигээд байхадаа номой пропагандые үлэмжэ һайнаар ябуулжа шадаха байнабди.

Библиотекарь гээшэ уншагшадай болон уран зохёолшодой хоорондо хэлхеэ холбоо байгуулжа, ном тараагша болоно ха юм. Совет библиотекарьнууд хадаа хүндэншье һэн, һайн һайхан ажал бүтээдэг хүнүүд гээшэ. Тэдэнэй дунда үнэхөөрөө оюун бэлигтэй, шан зоригтой хүнүүд бии. Уран зохёолнуудые, мүн бэшэшье ном һудар нэбтэрүүлэн тарааха аргануудые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха шухала. Һүүлэй үедэ тиимэ шэнэ һонин аргануүд олдонхой. Жэшээнь, «Комсомольская правда» газетын дэргэдэхи «Ниитын һанамжа мэдэхэ институдай» хүдэлмэридэ уншагшад ехээр һонирхожо хабаадалсаа. Тиимэ һайн үүсхэл дэмжэхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үнгэргэгдэхэ конференцишье уран зохёол нэбтэрүүлхэ зорилготой юм. Үргэн олон улад зоной дунда ном һудар тарааха хэрэгтэ гүрэнэй болон ниитын эмхи зургаанууд бүри эдэбхитэйгээр, олоороо хабаадалсаха бэзэ гэжэ найдагдана. Ном һудар тараан нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хүсэлэл нэгэдүүлжэ, тэрэниие олоной дунда улам үргэнөөр, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ шухала.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной июлиин 19.

(Нэгэ инаг дуранай намтар)

ПОЛИГОН

Олесь ГОНЧАР
Ленинэй шангай лауреат

Украинын мэдээжэ уран зохёолшо Олесь Гончар 1918 ондо түрөө. Түрэл хизаарайнгаа харгы замуудаар журналист О. Гончар дайнай урдахи жэлнүүдтэ hайсал алхалhан юм. Тэрэнэй тухайнгаа түрүүшынгээ повесть, рассказууд соо зүрхэ хүдэлгэжэ уран бэшээ бэлэй. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай жэлнүүдтэ гвардейскэ полкын сержант-минометчик Олесь Гончар тэдэл харгыгаараа ябаhан, ерээдүйгөө геройнуудаар окоп соогуур, үргэн талада, Днепрые гаталгын үедэ уулзаhан байна. Тиимэhээ тэрэнэй бүхы творчество дайн ба амгалан байдалай асуудалнуудтай нягта холбоотой.

Тэрэнэй бэшэhэн «Тугшад», «Таврия», «Перекоп», «Хүн ба буу зэбсэг» гэhэн томо романууд, олон тоото рассказ, повестьнууд уран зохёолшын бэлигые гэршэлжэ, үргэн совет уншагшадай халуун анхарал татаа.

«Тронка» гэжэ романайнгаа түлөө Олесь Гончар байгша ондо Ленинэй шанда хүртэнхэй. Гайхамшагта ураар, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшэгдэhэн энэ роман-новеллэнь тусгаар ном боложо хэблэгдээ.

Уран зохёолшын «Полигон» гэhэн новеллэ уншагшадайнгаа анхаралда зарим тэды hаһалтатайгаар дурадхахамнай.

Һимэгэр хухэльбэ үнгэ будагтан удэшын тэнгэри дорохи добуунуудай дундаhаа ягаа улаан нэгэ добуун онсо түгэлдэр илгаржа харагдана. Тэрэ ягаа улаан добуун бага бага болоhоор нюдэнэй харасада мултаржа үбэ болон хайлашана: энэ ихэхэдэ талын тоогор нюрган дээгүүр наран орошобо гээшэ.

Наранай жаргаhан хойно тэрэнэй hүүлшын туяа тэнгэриин хяраагта hүртэйгөөр бадаржа, нюдэнэй харасада баттахаар байгаа. Олоор, гала дүүрэн, хүшөө мэтэ тобойлдоhон эдэ шэнгэ туулэтэй ялагар ракетэнүүд дээгүүр наадана. Ойро тойрон ёдойжо модохоншье, харгы, хүнэй байра гэршье харагдангүй. Энэ гансахан баянүүдэй тала ракетэнүүд байбин. Тэдэ ракетэнүүдэй заримаинь газарта бухын хэбтэнэд, нүгөө заримаинь тухэй шэшэгээр ули мэдэг үргэгдээд, өөhэдынгөө уурхайнуудта бухөөр баригданхай. Бэшэниинь түмэр түүдэхэ зэргэнүүдтэй дэлхэйн хэхэхэ зангидан, тэнгэри өөдэ марлан зогсоно.

Эндэ дэбүүрдэhэ хүрэмөөр абла анириүй, үйдхар гашуудалай, хүнийе юунhээшьеб hэргылhэн мэтэ байдал оршоно. Үе үе болоод энэ заха хизааргүй үргэн талын абяа аниргүй байдалые айдаhа хүрэмөөр шанга тэhэрэлгэн доhолгожо, эндэхи бүхы юумэн ямар нэгэн сохилто, диилдэлгэдэ, үгышье hаа, эгсэ тудалганда зорюулагданхай гэжэ hанахаш. Амидаралгүй, юрын бэшэ, юрэ бусын юумэн эндэ хуу бии: ногоон соогуур хэбтэжэ, бэеэ нюуhан сагаахан шэрэтэй реактивна истребительнүүд — эдэ самолёдуудай аминиинь абтанхай. эдэнэр хайшаашье ниидэхэ эрхэгүй: далайн нюрган дээрэхи суднанууд — эдэ суднанууд ямаршье зүг шэглэл тамархагүйл: хээрын радиостанци тээhэн. тэрэ холоhоо hүүдэртэн харлажа. ракетэнүүдэй хоорондуур харагдааша ашаанай машинанууд юрэ бусын лэ хадаа үдэрhөө үдэртэ нэгэн газартаа харлажа байха; мүн тиихэдэ эдэ хүшөө — ракетэнүүд өөhэдөөшье хэнэйб даа, нэгэл хүнэй уран гараар абяа аниргүй энэ дайдада табигдаhан юрын сагаалса, сэрэгэй ракетэнүүдэй дүрсэнүүд ха юм.

Энэ аниргүй хон-жэн, хүдэлсэгүй энэ дайдада яларжа байhан үндэр ракетэнүүдэй хажуугаар хулганаанай зэргэхэн. энэ талые утаашань габшагаи түргэнөөр харайжа ябаhан «газигай» дүрсэ харахада, ямаршьеб даа, юрэдөө, нэгэл гайхалтай. Эндэхи добуунуудай нэгэнэйнь хажууда тэрэ «газигай» тулаcа зогсоод, досооhоонь летчигой малгайтай, арhан ялагар хүүртигтэй ори гансахан хүнэй гаража ерэхэдэ, ехэл дадалгүйгөөр харагдана. Тэрэ хүн ужаг удаанаар алхалhаар добуун өөдэ гараба. Добын оройдо гараад, унтаржа байhан наранай туяада гэрэлтэhэн үдэшынгөө hүр жабхалангаар эндэхи талые бүрхөөhэн хүшөө — ракетэнүүд мэтэ зогсожо, гүнигтай, хон-жэн байдалда удаан абташана.

Энэ хүнийе добуунда юун асарааб? Тэрэ ямар ухаан бодолдо абтанхай хаб, тэрэ өөрынгөө зүрхэ ямар юумэнhээ hэргылнэб? Тэрэ хүн бодолгодо хатан мүнөөхил газартаа зогсоно. Үдэшын боро хараанаар тэндээл зогсоно. Хүнэй ябаха хорюултай, шэхэндэ хажар хүйтэнөөр дуулдадаг, өөрөө полигон гэжэ нэрэтэй эндэхи добуунай оройдо зогсоhон хүнийе хэрбээ совхозой малшан хараа hаа, энэ лабтайнь хүн бэшэ, харин адар томо ракетэнүүдэй хажууда табигдаhан хүнэй миил дүрсэ гэжэ hанаха байгаа.

Тиибэшье энэ дүрсэ бэшэ. Добуун дээрэ Уралов зогсоно. Энэ Уралов бүри hаяхан летчик-истребитель ябаhан хүн.

Ушаргүй ехэ зайе гаталаад, өөрынгөө hүртэ ашаае тээнхэй зандаа полигондоо бусажа ябаhан самолёдуудтай тэрэ гансал газар дээрэhээ хөөрэлдэхэ аргатай. Бүхы ами наhаниинь летчигуудта зорюулагданхай. Уралов мүнөө полигоной начальнигаар томилогдоо.

Хурдан түргөөр ниидэдэг мэргэжэлтэндэ ажабайдал өөhэдынхитэйнь адли урагшаа дүүлиhэн түргэн ябасынгаа мүр сараае орхидог гээшэ ха. Уралов ажабайдалда аргагүй дуратай. зангаар түргэдүү hүртөө, болгоомжотой хүбүүн байhан юм. Тэрэниие бүри хурдан түргэн ниидэлгэ хододоо урялдаг. тэрэ өөрөө энээнэй түлөө ами наhаяашье хайрладаггүй hэн. Тэрэ түргөөр ниидэдэг. агаарта тудаха юумэнhээ хойноhоо хэмгүй шуналтайгаар ородог, сагаалса дээрэ мүр үлөөхын тула янза бүриин hомоор будаадаг бэлэй. Нэгэтэ бэеын элүүрэй шалгалта дээрэ тэрэндэ иигэжэ хэлээ hэн:

— Нүхэр, ниидэлгэшин хүрөө болог. Ши садатараа ниидээш. Ши мүнөөнhөө газар дээрэхи мэргэжэлдэ дадаха ёhотойш.

Уралов энэ дурадхалтай яажашье эблэржэ шадабагүй. Москва ошожо, хүнэй элүүр энхые наринаар шалгадаг сэрэгэй врачнуудай кабинедүүдэй богоонуудые элитэрэнь тооной ябаба. Олонхи нюдхүхэ сагаан шарайтай хайрлангаар харадаг, хадхуурай хорон, хүнгэн зүүтэй хүнүүдтэй эрилтэ ехэтэй үгэнүүдээр угтадаг байгаа hэн.

— Би өөрыгөө элүүрби гэжэ мэдэрнэб. Энэ мини ойлгоногүй гээшэ гүт? Би ниидэхэ ёhотойб, ойлгоногүй гээшэ гүт? Хэрбээ хэрэгтэй hаа, би урдуурташ ябахаб! — гэжэ Уралов.

— Гар дээрээ ябаhанайтнайшье үгүү.

— Үгы, би элүүрби, элүүрби. намда юундэ үнэншэнэгүйбта?

Иигэжэ хэлэхэдээ тэрэнэй нюур хухигар сагаан боложо, тэнгэриин хухэльбэ үнгэтэй онигор нюдэдынь бүри элеэр харагдадаг hэн.

Штабай коридороор ябатараа тиихэдэ сугтаа алба хэhэн, өөрыень hайса таниха генералтай гэнтэ уулзашаhан юм. Генерал ондоо тээ, бүри холо газарта хүдэлхэ томилолго абаад, ниидэхээ байбашье, Ураловые харахадаа, хүбүүнтэеэ уулзаhан мэтэ баярлажа, бүхы хэрэгыень дууhынь мэдээ hэн.

— Уралов, эдэш шамайе хайшан гэсэгээнэб даа... Зай, ошоёлши!

Генерал Ураловые хэрэгтэй хүндэ оруулжа, тэрэнэй хэн байhыень тобшохоноор хэлэнэ:

— Би энэ хүнэй түлөө харюусахаб: звеногой командир байгаа, эрхим летчик! Ас!

Генералай эдэ үгэнүүдшье туhа хүргэбэгүй. Эдэ хүнүүдhээ бултанhаань хүсэтэй хилэ гэжэ байдаг юм байна. Энэ хилые баатарнуудайшье баатарнууд дабаха эрхэгүй гээшэ.

— Хүхэ сагаан нюуртай, хуурай газарай летчик Уралов харахые хараhан, үзэхые үзэhэн чемоданаа бариад, «Москва-Внуково» автобусай үүдээр түрисэлдэбэ. Малгайнь толгой дээрэнь байхадаа ургашаhан юумэдэл өөртэнь ушаргүй ехээр hанагдана.

Уралов автобусай булан уруу шэбээлбэ. Тэрээндэ сэдьхэлдэнь ехэл хүндэ, ажабайдал хэрэггүй шэнгеэр hанагдаа бэлэй. Тэрээнhээ холо бэшэ, сонхын хажууда гурбан хүнүүд hууба. Хараха янзада, студентнэр хэбэртэй — хоёрынь басагад, нүгөөдэнь — арадаа рюкзак үргэлhэн хүбүүн. Һүрхэйхэн эрэ хаш. Наhаарнь тухайлхада дайн гээшые үзөөгүй, гэндэ шархатаа дүреөгүй аад, нюурынь юундэшьеб hорьбонуудаар хээлэгдэшэнхэй. Хүбүүнэй хажууда гулдагар бэетэй басагад — тэрэнэй харгынь хашнар hуунад. Тэдэ хоёр басагад Ураловые хаража байгаад хоорондоо юушьеб шэбэр-hэбир шэбэнэлдэнэд. Сагаахан шарайтань шобхо хамартай летчигые бүришье гайхангяар, хананхатайгаар шэртэн энеэхэ юм. Магад инаг залуугай охиндо нэрбэгдэн, үгышье hаа, газаа наратай, сонхын саана сэмсэгэр сагаан хуhадай наранай гэрэлдэ алтаран жэрбэгэнэхэhээ нюдөө hаргаан, тэрэ басаган энеэжэшье болоо.

Һүүлдэ Уралов аэропорт дээрэ мүнөөхи хүбүүнэйнь басагадтаа конфето абажа байхые хараа hэн. Тэдэнэр хүнийе угтажа ерэhэн байгаа гү, али, хэн мэдэбэ, өөhэдөөшье ондоо тээшэ ниидэхэ байгаа гү, үгышье hаа, энээгүүр юрэ сэнгэжэ ябаа аалам — летчик тээшэ ходо ходо хараад абаhан. тэрэ энеэмхэй басаганиинь Ураловай ябалганай үедэ бүри мартагдашагүйгөөр энеэгээд абаба. Тэдэ гурбан: «Летчик, уруу духа бү боло. үйдхар гашуудалда бү абта!» гэhэншүүгээр гараараа даллан үдэшөө hэн. Уралов тиихэдэ танил бэшэ эдэ хүнүүдэй, гурбан hайхан зүрхэ сэдьхэлэй гажаржа ябаха үедэ яажа туhалха байhанаа мэдэрээ бэлэй. Тэдээнтэй Уралов дахинаа уулзахагүй, тэдэнэр хүн далайн урасхалтай нэгэдэн ошохол. Һүүлдэ тэдэ гурбанай хахасалтын гарнууд, хонгёо энеэдэн Ураловай сэдьхэлдэ үни удаан үлөө hэн. Тэдэ эдир гурбан залуушуул лётчигой харгые Внуковhаа абан гэрэлтүүлжэшье болоо аалам.

Уралов газарай мэргэжэлдэ өөрыгөө дадхааха баатай болоо hэн. Гэртээ ерээд, hамгандаа хэлэбэ:

— Полигон дээрэ хүдэлмэри дурадхана.

— Ши зүбшөөлөө үгөө гүш?

— Би солдат хүнби.

— Шинии зүбшөөгөө хада, би наhан соогоо казармада ажаhууха болоно гүб? Далай тээшэ сонхонуудаараа хараhан энэ байраяа тэрэ зэрлиг полигонтой hэлгэхэ! Ондоо хүнүүдтэ ресторан, театр дуран соонь, харин намда — тэрэ полигон. Тэндэ толгой руушни нэгэ зүнтэг амитан бомбо табижархиха! Һайн даа, тэрээ руу ошохогүйб!

Һамганиинь ошолдобогүй. Тэрэ гансаараа ябаа hэн. Уралов полигоной казармада шэлүүhэн мэтээр ажаhуудаг бэлэй. Гансаардаха, үйдаха сагай ерэхэдэ, казармын ханада үлгөөтэй Джокондые хаража, сэдьхэл зүрхөөрөө тэрээндэ хандадаг: «Би үнэхөөрөө солдадби. Хэрбээ намайе эндэ хэрэглээ hаань, би эндэ алба хэхэб. Хэрбээ летчик бэшэ, мана hохор болоод, газар доогуур мүлхи гээ hаань — мүлхихэб. Эхэ оромни снаряд боло гээ hаань — болохоб, ракетэшье болохоб, шудхэр абаг». Ураловай эдэ бодолнууд миин hайхаралган бэшэ. Арюун hайхан хэрэгэй түлөө Эхэ оронойнтоо урда үнэн сэхэ, нүхэрэйнгөө түлөө ами наhаяа хайралхагүй хүн гэжэ Ураловые командовани мэдэдэг, үнэн дээрэ Уралов иимэл хүн бэлэй.

Полигон дээрэхи ажабайдал «Устав үнэн сэхээр сахи, тэрэнээ зүрхэтэйгөөр дүүргэ» гэhэн уряа доро ябажал байгаа. Энэ уряа доро Уралов тэндэ ажамидарна.

Гэр соонь hамгагүй гэжэ мэдэхээр, ноор ноохой, булан бүхэндэ альбом, номууд тарашанхай хэбтэнэ. Эдэ бүгэдые хараад, заримдаа шүдөө хабирха дуран хүрэнэ... Нүхэдшни шамгүйгөөр ниидэнэ... Харин ши тэнгэриин тэрэ үудамаар сэдьхэл зүрхөөрөө дуулан ябатараа бүгшэм халуун элhэн дайда руу шэдэгдээш... Үнгэ зүhэгүй талада гансал элhэн гүбөөнүүд тэнгэриин заха хүрэтэр харагдаад, нюдэ шалаана, үйдхар гашуудал түрүүлнэ. тиихэдэнь шоно болоод улиха дураш хүрэхэ. Тойроод заха хизааргүй элhэн дэлай. Гүрбэлнүүдэй энэ орон нютагта ши өөрөө гүрбэл шэнгеэр харагданаш.

Сэрэгэй албан дээрэ хонгёо энеэдэн ходо дуулдажа байдаггүй, аятай зохидоор, захирангүйгөөр хэлэhэн үгэнүүд эндэ үсөөн сонóстодог. Захиралтын пункт дээрэ дууhаша дабагдашагүй тоонуудые, нюуса захиралтануудые хашартараа шагнахаш.

Эндэ үдэр бүри эзэн ёhоор хүдэлхэ хэрэгтэй. Захиралтын пункт, элhэн добонуудта хоёр-гурбан зуун метр утатай антенэнүүдээ нюуhан радиолокаторнуудай станцинууд булта шинии мэдэлдэ. Тэдэниие саг соонь сагаадаагүй hаашни, элhэ шоройдо даргадажа, түргэн хуушаршаха.

Уралов нэгэтэ албанайнгаа хэрэгээр полигонhоо бүри холуурхи талын дундуур, халагдаhан таряанай hолоомоной үзүүраар годирhон харгыгаар, далай ехэ таряалан дээрэ корабль мэтэ хэлбэлзэн ябаhан комбайнуудай таршаганаа шагнажа. хада шэнги обоолоотой ороohо таряанhаа хүри улаан үнгэтэй болошоhон тоогуудые хаража ябаа hэн. Тэрэ элеваторай хажуугаар үнгэржэ ябатараа, артезианска худаг хараад, машинаяа байлгажа, уhа ууха гэбэ. Уралов тэндэ Галитай уулзаа hэн.

Хүрибтэр шарайтай. гонзод гэhэн духатай тэрэ басаган дүтын гэрhээ хүнэг үргэлөөд. худаг тээшэ шэглэхэдээ Ураловтай үнинэй танил хүндэл холоhоо энеэhээр ерэбэ. Уралов эндэхи хүнүүдэй дуунуудта эгээл иимэ хара нидхэ тухай аялга соносдог бэлэй. Галя хаб хара нидхэтэй, тэрэнэй нюдэниинь хонгор наhанай гэрэл туяа сасажа. туяа бүхэнөөрөө Ураловай сэдьхэл зүрхые нэбтэ харбажа байгаа.

Уралов Галиие полигондоо сэхэ асарба.

— Ши нихэдээ намайе хаана абаашахашниб, аа? — гэжэ Галя энеэн татаад асууба.

Тэдэ хоёр элhэн добохонуудай нэгые — «газингаараа» гаталжа шадангүй, тэндээ хонохо баатай болоо hэн. Элhэн далай, бомбонуудай тэhэрhэн ямa зууханууд, хаа ягүй ёдойжо харагдаhан, жэбэршэнхэй стабилизаторнууд Галиие айлгабагүй.

Тэдэ хоёрой түрүүшын hүни нюдэ сабшаха зуура гэхээр түргэн үнгэршэбэ. Бэе бэеэ тэбэришэhэн тэдэ хоёрые гансал үүрэй туяан хараха хубитай байгаа. Хадхуууртай үбhэнэй дунда татагдаад, шүүдэртэ норошоhон плащ-палатка, hүниин зоргоор дуутай хоноhон «газик», үшөө тэрэ үүрэй сайлгын түрүүшын гэгээн туяан тэдэ хоёрой инаг дуранай гэршэ болоо.

Тэдэ хоёр эмээхэй инаг халуунаар ажабайдалаа эхилбэд.

Галя үбгэнөө түрэл тосхоною абаашажа. гэртэхиндээ харуулба. Ураловhаа нэгэшье юумэ нюунгүй Галя сэхыень үнэн зүрхэнhөө хөөрэбэ: тэрэ түрэл тосхондоо шэгнүүршэндэ хадамда гараха байгаа. Хадамда гарахынгаа урда сомон зүблэлэй секретаряар ойро зуура хүдэлөө ха. Уралов Галиин нюусые дуугай шагнаhанай удаа дахин энээн тухайда бү дурдая гэжэ тэрэниие гуйгаа hэн. Хүрьгэниинь түрэлхидтөө ехэтэ hайшаагдаба. Галиин эжы хүрьгэнэймнай хамар ямархан шобхоб даа. хэбэрынь хатуу хүн янзатай, тиимэhээ үсөөн энеэнэ гэжэ хэлээ бэлэй. Тиихэдэнь Уралов:

— Сэрэгэймни албан иимэ юм, — гэжэ шоглон харюусаhан.

Галиин хонгёо хүхюу энеэдэ, абари зангыеньшье элhэн тала айлгажа шадабагүй. Галя хододоо хонгор тэнюун зан. энеэдээрээ Ураловта, тэрэнэй нүхэдтэ баяр асарагша бэлэй. Галя хээлитэй байбашье, хабар боломсоор газар малтаад, клумбануудые хэжэ, огородой эдеэ, элдэб янзын сэсэгүүдые hуулгаба. Энэ хүдэлмэридөө сэрэгшэдые хабаадалсуулдаг байгаа. Уданшьегүй сэрэгшэд эдеэнэйнгээ стол дээрэ шэнэхэн ногоон мангирай табигдаhые хаража, аргагүй баясаhан юм. Захиралтын пункт болон казарма баглаа сэсэгүүдээр бүрхөөгдэбэ. Галя шадамар бэрхэ эзэн эхэнэр болоhон тула тахяа, нугаhа олоор үсхэбэ. Эзэн эхэнэрэй hүүлдэ мэдэн гэхэдэнь, Уралов нэгэшье нугаhанай тархиие сабшажа шадахагүй байгаа hэн. Нугаhа алаха хэрэгэй заатагүй гарахада, Уралов хэрэлсы дээрэ буу баринхай, түгэс зоригтой хүн зогсожо, Галиин заабаряар, нугаhадай дундаhаа ногоон тархитыень нэгэ буудалгаар унагаадаг байhан юм.

Һүүлдэ Ураловтан зохидхон басагатай болобо. Эхэ эсэгэ хоёр басагандаа Олэна-Аленка гэжэ нэрэ хоюулаа нэгэ дуугаар hайшаан үгэбэд.

Уралов басагатай болоhондоо баярлажа, газаахи тахяа, нугаhануудаа бултыень буудажа алаад, полигон дээрэ эгээ түрүүшын хүнэй мүндэлhэнэй түлөө хундага үргэбэ. Харуулhаа сүлөөтэй сэрэгшэн бүхэн Ураловай найрта уригдан ерээ бэлэй.

— Би ажабайдалдаа нэгэшье юумэнhээ айгаагүйб, — гэжэ тэрэ үнэн сэдьхэлhээ мэдэрhэн юм. — Басаганайнгаа түрэхэ үдэр бүхы юумэн тухай бодооб даа. Хиросимын hүүлдэ Японоо гушан зургаан мянган дохолон hэхэлэн, дутуу үхибүүд түрөө гэжэ хаанашьеб уншаhан байгааб... Радиаци, патологи — элдэбын юумэнүүд тархидаш ороод hалахагүй юумэ. Һүүлдэнь энэ дангинаяа гар дээрээл үргэхэдөө hанаамни амараа hэн, — гээд. тэрэ никелированна дун сагаан шэрээ тээшээ сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр хараад абана. Тэндэнь. газар дэлхэй гээшые үшөө мэдэрээ үзөөгүй шад улаан нялха. үе үе болоод, нюураа уршылган амтата нойроор унтажа хэбтэнэ.

— Энэл даа манай полигоной хаан хүүхэн, — гэжэ сэрэгшэдэй хэлэхэдэ, эхэнь эрхэлүүлэн hагад нэмээнэ:

— Манай шубуухай.

— Зүб даа, зүб. Энэ манай шубуухай, — гэжэ Уралов дуратайгаар зүбшөөнэ.

Үнэн дээрээ гайхалтай бэлэй: ажабайдалай энээхэн сэсэг зүг лэ мүндэлhэн аад, орой барихын аргагүй заахан нялсагай Аленка бүхы юумые зонхилжо захалбал. Аленка түрэhэн үдэрhөө эхилжэ, эндэхи хүн бүхэнэй халуун энхэрэл дураар угтагдан байгаа. Тэрэнэй нэрые дурдан сасуу сэрэгшэдэй нюурнууд уяржа, үгэнүүдынь зөөлэрдэг hэн.

Уралов тухай хэлээдшье ялай. Тэрэ тад ондоо зугаатай, хүндэ инаг болошоо.

— Галя, а, Галя! Энэ ямар гайхалтай амитан гээшэб? — гээд, Уралов сэрэгэйнгээ албанhаа ерэхэдээ басаганайнгаа шэрээ дээрэ тонгойгоод. — Үшөө дуугаржа hураагүй аад, энеэхэнь хаанаhааб! Дэлхэй дээрэхи бүхы юумэндэ hайе hанажа энеэнэ ёhотой! — гэдэг hэн.

Локаторай тодхогдоhон добуун дээрэ байхадань, басагандамни хүхюун ха гэжэ Уралов мэдэбэ. Эндэ hэрюухэн hэбшээн үлеэжэ, Аленкые баярлуулна. Тэрэ локаторай эрьехые гайхан харана. Энэ шобхо добуун, тэрээн дээрэхи локатор, нюдэ hаргаама алталиг шара элhэн дайда — Аленкын юртэмсэ бэлэй. Ондоо юуншье тэрэ заахан басагые hонирхуулдаггүй, hонирхуулха ондоо юуншье үгы.

Гансал hүнинүүдэй хүрэжэ ерэдэггүй hаа, бүхы юумэн hайн байха hэн ааб даа. Аленка hүниндөө унтажа шаданагүй. Галишье, Ураловшье hүниие дууhан үйлажа хонодог басаганайнгаа хажууhаа нэгэшье минута холо ошоногүй. Үхибүүнэй үйлахые полигоной харуулшад дуулабашье, теэд нэгэшье хүн тэрээндэ туhалжа шадаагүй. Нёлбоhоор дүүрэhэн нюдэтэй Галя яахашье аргаа олоногүй. Аленкынгаа үйдхартайгаар үйлахаhаа зүрхэ алдажа, Уралов шүдөө зуугаад. гэрэйнгээ нэгэ буланhаа нүгөөдэдэнь хүрэтэр гүйдэлөөрөө тооной алхална. Энээнэй урда урин зөөлэн үгэнүүдые мэдэдэггүй Уралов:

— Басагахамни, юуншни үбдэнэб даа, басагахамни, — гэнэ. Тиигээд басаганайнгаа шэрээ дээрэ бүгтэрөөд удаан байха. — Тархишни гү? Гэдэhэншни гү? Хэлэ даа, хэлэ даа, хэлэ, басагахамни, хаанашни үбшэнтэйб. харуула даа, харуула! — гэхэ.

«Ши хүсэтэй ха юмши, ахирхан амитанби — туhалыш! Таанар ехэ зонууд эндэ олонта, би тиихэдэ гансаби...» тэhэншүүгээр басаганиинь үбшэнhөө манаранги нюдөөр эсэгээ хаража, бүхы үрэ зүрхыень доhолгоно.

Үүрэй сайжа, наранай гараха үедэ Аленка үйлахаяа болижо, hанаагаа амараад, нэгэ бага зали абаhанай hүүлдэ дахин энеэдэ наадаараа бадаржа эхилнэ. Үдэрhөө үдэртэ, hүшhөө hүнидэ, басаган үдэртөө үйлахаяа болижо, нам гэhэн аад, hүниндөө дахинаа эльгээ эгшэтэрээ үйлана, заримдаа абяаниинь hуладажа, шэг шарайнь хүхэ сагаан болошоно.

Уралов городhоо дээдэ мэргэжэлтэй врачнуудые асарба, тэдэнэй нэгэниинъшье туhа хүргэбэгүй, басаганай үбшэниие элирүүлбэшьегүй. Үбдэхэ юумэниинь үгыл даа, байн байн үнгэрнэ бэзэ, мүнөөл иигэнэ, үхибүүнтнай элүүр гэжэ тэдэнэр хэлэдэг байгаа. Үхибүүгээ hаатуулха гэжэ Уралов военторгhоо аккордеон худалдажа абаба. Тэрээн дээрэ өөрөө наадажа шадахашьегүй hэн. Бүхэли hүни hуу hууhаар Уралов аккордеон дээрэ наадажа hураба. Басаганайнгаа үйлахаа болихогүйдэ. аккордеоноо булан уруу шэдээд. нюурайнгаа хабдатар үйлаhан басаганhаа hамгаяа зайлуулжа, ажабайдалай түлөө тэмсэжэ бийhан борсогорхон Аленкынгаа үбшэн, бүхы үй гашуудалыень өөрынгөө бэедэ даажа абадаг бэлэй. Нэгэтэ иимэ hүни басаганайнгаа үйлаhанhаа сүхэрhэн Уралов машинада гүйжэ ошоод, Чабаниихые бэдэржэ гүйлгэбэ. Тэрэ шабгансa элдэбын үбhэ ногоогоор үбшэнтэниие аргална гэжэ урдань Уралов дуулаhан байгаа.

Уралов шабгансые манайда хүрэжэ, басагыемни харыш гэжэ үнэн зүрхэнhөө аргадаба.

— Урдатнай үбдэг дээрээ унахаб. газарай шорой үмхэхэб, манайда ошыт даа, наhан соогоо мартахагүйб.

Һүүлэй hүүлдэ Уралов шабгансые «газигтаа» hуулгажа, гэр тээшээ гүйлгэбэ. Чабаниха басагыень хараад, би аргалжа бирахатүй байнаб гэбэ. Тэрэнэй hанамжаар, Ураловтанай ажаhууhан полигон. эндэхи зэрлиг тэhэрэлгэн үхибүүнэй бэедэ таарамжагүй юм ха...

Аленкын бэе үдэрhөө үдэртэ бүри муудажа байба. Нэгэтэ hүни Ураловай захиралтын пункт дээрэ байтарнь, hамганиинь гэрhээ хонходобо. Һугшан үйлахые дуулахадаа, өөрынь зүрхэн зогсошоходол гээ hэн.

— Коля, түргэн ерэ! Аленкамнай бүри муу... Хүхэршоод хэбтэнэ, нюдэнэйнь гал унтархаяа...

Ураловай гэртээ гүйдэлөөрөө ерэхэдэ, басаганиинь үйлахаяа болёод, тэрэнэй хонгёо энеэдэн урал дээрэнь хэтэ мүнхэдөө зарсашаhан байгаа.

Үглөө үглөөгүүрынь бүхы полигон үйдхар гашуудалда абтанхай hэн. Хара хүбөөтэй улаан тугуудые казарма дээрэ hалхин намилзуулна. Үй гашуудалhаа бахардаhан офицер, солдадууд юуншьеб тухай хоорондоо шэбэнэлдэнэ. Полигон дээрэ алба хэгшэдэй нэгэниинъшье хуурсаг дархалжа шадахагүй байба. Электроника, бүри нарин хэлбэритэй прибор, картануудта сэхэ хамаатай хүнүүд үхибүүнэй багахан хуурсаг хэжэ шадахагүй байгаал! Энээнhээ урда эндэ хуурсаг хэрэгшьегүй hэн. Мүнөө болотор эндэ нэгэшье хүн наhанhаа нүгшэжэ үзөөгүй юм. Эндэ суглаpнан хүн бүхэниинь хэтэ мүнхэ мэндэ ябахаб гэжэ hанадагшье байжа болоо. Полигон дээрэ энээнhээ урда хуурсагай хэрэг үгы бэлэй — энэ хадаа үхибүүнэй эгээн түрүүшын үхэл байгаа бшуу. Эдэ бүгэдые хайрата Аленкын хүдөөлгэн дээрэ сэрэгшэдэй өөhэдынь оркестр үнжарган утаар гүнгинэжэ, хара улаан тугууд мүхэжэ байhан дэн мэтэ үе үе hүлэмхэеэр найгана.

Үйдхар гашуудалай хүгжэм тала дээгүүр суурятаба. Тэрэ үдэр эндэ нэгэшье бомбо тэhэрээгүй.

Аленкые радиолокаторай тодхогдоhон добуун дээрэ хүдөөлхэ гэлсэhэн байгаа. Мүнөө тэндэ радиолокатор харагданагүй. Сэрэгшэд тэрэ добуун дээрэ хайрата багахан басаганда окоп малтаа бэлэй. Ракетэнүүдэй hүртэйгөөр ялалзаhан талын нюрган дээгүүрхи сагаалсануудай хоорондуур сэрэгшэд Аленкая дээрэ үргөөд. тэрэ добуун тээшээ hалирнад. Басагахан hүүлшынхэе хүртэшэгүй хонгёо илдам зангараа мүнөө энеэгээд. Ураловhаа хэтэдээ холодон ошохонь.

«Папочка! Би шинии эдэ ракетэнүүдhээ ондоо юушье хараагүйлби даа. Хабарнуудыешье хараагүйб. Вишниин сэсэглэжэ байhан үеыешье хараагүйб. Хүхэльбэ сэнхир гол мүрэнүүдые, үльгэрэй тоё hайхан хольпи хотонуудые би хаража үрдеэгүйб. Би гансал эдэ hүртэ ракетэнүүдые харааб. Охорхон болзортой энэ наhаяа эдээнэй хоорондо үнгэргөөб. Би даншье богонихон саг соо ажабайгааб, юушье үзөө хараагүйб, энэмни харамтай даа, харамтай. Би танай эндэ бии болоод, танай полигониие энеэдээрээ гэрэлтүүлжэ, эхэ эсэгээ ойро зуура баяр жаргалаар халяагаад, мүнөө таанадhаа бусалтагүйгөөр ябахамни» — гэжэ басаганиинь Ураловта хэлэжэ байhан шэнги.

Гэгээн сагаан үдэр хаб хара hүни мэтэ. Наранда хүрилшэhэн сэрэгшэдэй хасар дээрэ нёлбоhонууд сэлсылдэн гэрэлтэнэ.

Галя hүгшан үйлана. Уралов шүдөө зада зуугаад, Галиин хажуугаар тэмтэрнэ, тэрээнэй сэдьхэл зүрхэн үй гашуудалаар хабшагдана.

Тиигэжэ Уралов Аленкатаяа хахасаа бэлэй. Аленкын hүүлдэ тэрээнэй ажабайдал нэгэшье зорилгогүй, хооhон шэнги болошобо. Үдэшэ hэрихэдэнь, Аленка нюдэнэйнь урда бишыхан гархануураа дэрбэлзэн, үhэндөө торгон утаhа hагсалзуулан, хонгёо энеэдэ зэдэлүүлэн байба. Үхибүүнэй энеэдэн огторгойе, бүхы дэлхэйе бүрхөөнэ. Энэ наран, дэлхэйн гайхалтай бүхы юумэн Ураловай басаганда хэрэггүй хадаа хэндээ аша туhатай гээшэб? Һүүлэй hүүлдэ би өөрөө, Уралов, хэндэ хэрэгтэйбиб гэжэ тэрэ сэдьхэнэ.

Ши ямараар ажабайдалда хандабаш? Ши иигэжэл ажаhууха хүн гүш? Бүхы хүнүүд иимэ байдалтай байха гү?

Һүниин харанхыhаа хонхын жэнгирхэ соностобо. Уралов мүнөө hүниие энэ добуун дээрэ угтаха гэжэ шиидэбэ. Үүр сайха тэн багта нэгэ тэбэри баглаа сэсэг баринхай Галя добуун өөдэ гаража, эгээ үнэтэй обогорхон боро шоройй дээрэ сэсэгүүдээ табина. Эхын нюур сахигар сагаан болоод. уралнуудынь ниишэ тиишээ өөрынь мэдэлгүйгөөр таталдашана. Тэрэ үбгэнөө хараад, энеэхэ гэжэ оролдоно:

— Барhамни, ятараа зобонобши даа... Мүр дээрэшни, малгай дээрэшни шүүдэр унажа норгожорхёо... Би шамайе эндэ байна гэжэ мэдээ hэм... теэд... Хайратa нүхэрни, ябая даа...

Тэдэнэр добуунай оройhоо доошоо буугаад, «газигтаа» hууба. Тээ саанахана ошоод, машинаяа байлгажа, басаганайнгаа добуун тээшэ хоюулаа эрьелдэн харана.

Үүр сайжа, hүниин харанхыhаа сүлөөрhэн дайда үргэн болошоhон мэтэ үзэгдэбэ. Зүүн зүгтэ, ракетэнүүдэй ялалзан байгаа полигоной саана ягаа улаан үнгэ будагтай үшөө нэгэ добуунай малаан орой обёорогдоно. Тэрэ шэнэ, тодо хурса үнгэтэй добуун улам бүри дээшээ дэгжэ дэгжэhээр, талын тобогор нюрган дээгүүр монсойжо. добуун бэшэ, харин шэнэ үдэрэй наран болоод мандана.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ,
оршуулба.

Сибиириин арадуудай национальна спортын спартакиада Яхадай АССР-тэ боложо дүүрэбэ. Тус мүрысөөндэ Агын, Усть-Ордын национальна округуудай, Буряадай, Тувын, Яхадай АССР-нүүдэй суглуулагдамал командунууд хабаадалсаhан юм. Сибириин хото, хүдөөhөө ерэгшэд буряад, мүн тува арадай «Хуреш» барилдаанда, яхад арадай hүрэлгэ, hүр харбалгын, гир үргэлгын тулалдаануудта хабаадалсажа, түрүү hуури эзэлхын түлөө гурбан үдэрэй туршада мүрысөө.

СПАРТАКИАДЫН ДҮН

Буряад барилдаагаар болоhон мүрысөөндэ спортын мастер Виктор Баймеев (хүнгэн бэетэй) хабаадалсажа, республикынгаа нэрые хамгаалhан байгаа. Ургажа ябаhан залуу спортсмен эндэшье шадамар бэрхээр барилдажа, чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Дунда шэгнүүртэн сооhоо Яхадай түлөөлэгшэ Николай Давыдов бултыень шүүжэ, эрхимлэhэн байна. Манай республикын түлөөлэгшэ Константин Баймеев гурбадахи hуури эзэлээ. Хүндэшэг бэетэй барилдаашадай дундаhаа Тувын түлөөлэгшэ Киров Хомушку шалгаржа, чемпионой алтан медальда хүртөө. Хүндэ бэетэйшүүлэй барилдаха болоходо эндэ суглараrшад бүришье hаа, хүлгөөтэй болоно. Манай республикын чемпион Николай Лаврентьев мүрысөөндэ хабаадаhан спортсменүүдые бултыень хаяжа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Буряад барилдаагаар манай республикын команда түрүү hуури эзэлээ. Хоёрдохи hуурииe Яхадай, Тувын АССР-эй командунууд хубаалдаа. Энээнэй удаа тува арадай «Хуреш» барилдаанай болоходо. Усть-Ордын национальна округой бүхэшүүл бараниинь ахижа, командаяа түрүү hуурида гаргаба. Тувын, Буряадай АССР-эй командунууд хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлээ.

Һүр харбалгаар үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ манай республикын команда хоёрдохи hуури эзэлбэшье, эрэшүүлэй дундаhаа Даши-Нима Эрдынеев 434 очко абажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэлсөө. Эхэнэрнүүдэй дундаhаа аха дүү хоёр — Борис, Александра Будаевтан (Буряадай АССР) шадамар бэрхээр наадажа, чемпионой алтан медаляар шагнагдаа.

Спартакиадын программада түрүүшынхеэ оруулагдаhан яхад арадай дунда болодог hүрэлгын мүрысөөн ехэ hонирхолтойгоор үнгэрөө. Эндэ Яхадай түлөөлэгшэд шалгаржа, түрүү hуури эзэлhэн байна. Мүрысөөнэй hүүлшын үдэр гир үргэлгөөр Яхадай, Тувын АССР-эй командунууд түрүүшын хоёр hуури эзэлнэ.

Гурбан үдэрэй туршада болоhон мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, Яхадай АССР-эй команда түрүүлжэ, Россин Федерациин дамжуулгын кубок абаhан байна. Удаадахи — иимэ мүрысөөн 1965 ондо Ага нютагта үнгэргэгдэхэ болонхой.

Н. ИВАНОВ,
спартакиадын главна судьяагай орлогшо.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Антуан Гизенга Леопольдвильда

ПАРИЖ, июлиин 16. (ТАСС). Антуан Гизенга Конгын ниислэл Леопольдвильда мүнөөдэр ерээ гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Конго мүрэнэй адагтахи Болабемба арал дээрэ хоёр үлүүтэй жэлэй турша соо Конгын энэ патриот хаалтада hууhан байгаа.

У Тан Каир ерэбэ

КАИР, июлиин 17. (ТАСС). Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин генеральна секретарь У Тан үсэгэлдэр Каир ерээ. ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер Каирай аэродром дээрэ тэрэниие угтаа. Бүхы Африкын гүрэнүүдэй болон правительствануудай толгойлогшонорой хоёрдохи конференцидэ У Тан байлсаха юм.

Урда Вьетнамда ээрхэг түримхэй ябуулгые болюулха

ПРАГА. Июлиин 17. (ТАСС). Индохитад тушаа Женевэдэ хэлсээнүүдэй баталагдаhаар 10 жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан Урда Вьетнамай ажалшадай тэмсэлдэ талархалтын митинг эндэ болоо. Чехословакиин Профсоюзуудай Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин вице-түрүүлэгшэ Франтишек Зупка митинг дээрэ ехэ үгэ хэлээ.

США-гай зонхилогшод, тэдэнэй союзнигууд Индохитадтахи байдалые дахяад шахардуу шанга болгожо байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэй Национальна фронтын Центральна Комитедтэ эльгээхэ бэшэгые митингдэ хабаадагшад баталан абаа. ЧССР-эй ажалшад хадаа Урда Вьетнамай арадай үнэн зүб, баатарлиг тэмсэлые хүсэдөөр дэмжэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ, Урда Вьетнамда США-гай хэжэ байhан ээрхэг түримхэй ябуулгые болюулха тухай шууд шанга эрилтэ хэнэ гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Японой правительствада хубилалта болобо

ТОКИО, июлиин 17. (ТАСС). Премьер-министр Икэда Японой министрнүүдэй кабинедые хубилгаха хүдэлмэри мүнөөдэр дүүргэв. Зонхилхы либерально-демократическа партиин президентээр тэрэнэй гурбадахяа hунгагдаhантай дашарамдуулагдан кабинедтэ хубилалта болоо. ЛДП-гэй президентын тушаалда дахяад hунгагдахадаа, Икэда правительствaяа хүтэлбэрилдэг зандаа үлэхэ, кабинедые хубилгаха аргатай болоhон байна. Икэдын шэнэ (дүрбэдэхи) кабинедтэ гадаадын хэрэгүүдэй министрын тушаалые Эцусабуро Сиина, гадаадын хуладаа наймаанай, промышленностиин министрэй тушаалые Иосио Сакураути дааха болоо.

Министрнүүдэй кабинедэй шэнэ состав тухай премьер-министр үглөөдэр император Хирохито гэгшэдэ айладхаха байна.

Зургаа мянган хүн гэр байрагүй

ЛОНДОН, июлиин 17. (ТАСС). Англида гэр байрагүйшүүлэй түргэнөөр олон боложо байhанай түлөө консерваторнуудай правительство харюусалгатай гээд гэр байра барилгын асуудалаар общинануудай палатада үгэ хэлэхэдээ лейборист Меллиш мэдүүлээ.

Байрын түлөөhэн тухай 1957 ондо баталан абтаhан хуули энгэй гэрнүүдэй эзэдые хинахын аргагүй болгоо. Тэрээнhээ уламжалан байрын түлөөhэн эрид ехээр дээшэлжэ, заримашуул хүлэhөөр байрада ороходо аргагүй болоо гээд Меллиш онсолон тэмдэглэhэн байна. Гансахан Лондондо 6 мянган хүн гэр байрагүй болонхой. Иимэ олон хүнэй байрагүй болоhон ушар Англиин ниислэлдэ урда урда тээнь хэзээдэшье үзэгдөөгүй юм гээд Меллиш заагаа.

Америкын космонавт гэмтэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 17. (ТАСС). Америкын космонавт Карпентер үсэгэлдэр зүүн гараа хухалаа. США-гай далайн-сэрэгэй баазада байhан мотоциклаар гүйлгэжэ ябатараа унаhан байгаа гээд, ЮПИ агентствын корреспондент Гамильтонhоо (Бермудскэ аралнууд) мэдээсэнэ.

Тусхай камера соо hуугаад далайн уhа руу шунгаан ороходо түрэнагаад Карпентер хабаадалсаха ёhотой байhан юм. Космонавт госпиталь эльгээгдээ.

Республиканска партиин съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ

САН-ФРАНЦИСКО, июлиин 17. ТАСС-ай тусхай корреспондент Л. Величанский иигэжэ дамжуулна:

Республиканска партиин съезд дүүрөө. Вице-президентын тушаалда Нью-Йорк штадhаа конгрессмен Уильям Миллер гэгшые партиhаа кандидат болгон съезд hүүлшынгээ заседани дээрэ баталаа. Миллер удаан сагай турша соо республиканска партиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ байгаа, тиигээд Голдуотертой нэгэн адли үзэл бодолтой хүн юм.

Сенатор Голдуотер съездын түгэсхэлдэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Өөрынгөө хархис программые бүри элеэр тэрэ найруулан хэлээ. Тус программыень съезд баталhан байгаа. Коммунизмтай үгээ ойлголсохые эрмэлзэнэ гэжэ демократуудай правительствые тэрэ гэмнээ, хэрбээ президентээр hунгагдаа hаамни минии правительство «эрхэ сүлөөе үргэлхэхэ», социалис оронуудай арадуудые «сүлөөлхэ» зорилго урдаа табиха байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Линкольнын нэрые хүндэтэйгөөр дурдадагшье байгаа hаа, республиканска парти Америкын монополинуудай гол парти болоhоор үнинэй юм.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

4 дэхи нюур
1964 оной июлиин 19

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00163. Зак. № 707.